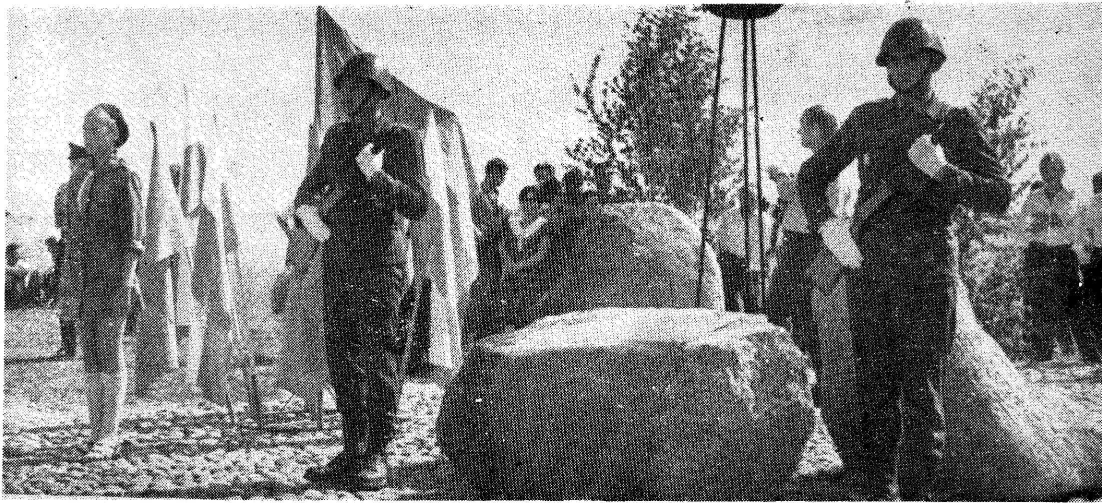

Помнік ахвярам тэрору з вёскі Гаркавічы ў Сакольскім павеце.

Ніва

ТЫДНЁВІК ГП БГКТ

№ 33 (859) ГОД XVII БЕЛАСТОК 13 ЖНІЎНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Была сонечная нядзеля 23 ліпеня 1972 года. У Гаркавічах на Сакольшчыне шматлюдны натоўп сабраўся ля свежаадмаляванай і адрамантаванай вясковай хаты, якая ад гэтага дня сталася месцам культурнага адпачынку жыхароў вёскі і адначасова Ізбой памяці аб іх аднавяскоўцу Сяргею Прытыцкім.

Старэйшыя гаркавічане памятаюць яго яшчэ даволі добра, а малодшыя — чулі пра яго ад сваіх бацькоў.

Сяргей Прытыцкі нарадзіўся ў Гаркавічах 19 студзеня 1913 года і ўжо 17-гадовым юнакам звязаўся з камуністычным падполлем, стаў членам і актывістам Камуністычнага Саюза моладзі Заходняй Беларусі. Праваднікам яго ў гэтую небяспечную краіну быў родны брат Аляксандр. Сяргей аказаўся вельмі здольным і адважным канспіратарам. Дык партыя даручала яму ўсё больш адказныя заданні ў падпольнай дзейнасці. Узначальваў ён ячэйкі КПЗБ у крынкаўскім раёне, а пасля кіраваў партыйнай дзейнасцю ў цэлай гродзенскай акрузе, дзейнічаў і ў іншых раёнах Заходняй Беларусі.

Вянкі на помнік ахвярам гітлераўскага тэрору з вёскі Гаркавічы. Першы вянок ад Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку.

Сяргей Прытыцкі стаў народным героем, пра якога расказваюць у вершах, кніжках і кінафільмах. Ад вясковага хлапчука з беднай хаты пад саламянай страхой завандраваў ён на пасаду Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР і аднаго з намеснікаў Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Мікрафон далёка разносіць словы I сакратара павятовага камітэта партыі ў Сакольцы, тав. Генрыка Краўца, які гаворыць пра слаўны жыццёвы шлях Сяргея Прытыцкага. Побач яго стаяць запрошаныя госці з Варшавы і Мінска, з Беластока і Гродна.

Сярод гасцей знаходзіцца Таццяна Прытыцкая, жонка Сяргея і яго дзве сястры Люба Матусевіч і Ірэна Царук.

Сяргей Прытыцкі памёр 13 чэрвеня 1971 года. Ізба памяці ў Гаркавічах, якую абсталявалі работнікі Беластоцкага музея рэвалюцыйнага руху, на мове дакументаў і фотаздымкаў расказвае пра яго жыццё і барацьбу.

Адзін з дакументаў гаворыць, што 8 сакавіка 1942 г. гітлераўцы расстралялі ў Гаркавічах 9 спакойных сялян, сярод якіх было аж трое Прытыцкіх: родны брат Сяргея — Аляксандр і дваюрадныя яго браты — Лявон і Іван.

Пра іх пакутніцкую смерць напамінае помнік, які ў той жа дзень быў адкрыты на месцы іх расстрэлу.

Сакратар партыйнай арганізацыі ў Гаркавічах Яўген Несцяровіч гаварыў мне:

— Сяргей Прытыцкі адведаў нашу вёску апошні раз нейкіх 10 год таму на-

Працяг на стар. 4

З КЛОПАТАМ ПРА АСВЕТУ І БГКТ

Васьмікласная пачатковая школа ў Баброўніках Беластоцкага павету прайшла капітальны рамонт і выглядае, як цацка. Прасторны калідор свеціць старанна адмаляванымі столлю і панелямі, а ў класах кожная аконная рама, кожны вучнёўскі столік, лаўка і ўвесь абсталюнак даведзены да бляску.

Хоць была палавіна ліпеня, але дырэктар школы Янка Федзюкевіч разам са сваёй жонкай, таксама настаўніцай, усё яшчэ клапаціліся пры парадкаванні школы. Яны адмовіліся ад некалькіх тыдняў свайго летняга адпачынку, каб толькі ў верасні вяртаючуюся з канікул моладзь школа магла павітаць парадкам і элегантнасцю.

Янка Федзюкевіч з'яўляецца вядомым у Беластоцкім павеце грамадскім актывістам, нязменным ад 1965 года сакратаром першічнай партыйнай арганізацыі ПАРП у Баброўніках. Ён жа актыўны дзеяч Беларускага грамадска-культурнага таварыства і дэлегат на VII з'езд БГКТ.

Наша размова з Я. Федзюкевічам канцэнтравалася вакол праблемаў дзейнасці БГКТ у сучасны момант і ў будучых гадах.

«Ніва»: — На пачатак можа крыху гісторыі. Як у Баброўніках быў заснаваны гурток БГКТ?

— Людзі ў сучасным сяле патрабуюць не толькі культурных мерапрыемстваў «прывазных» звонку, але і самі па меры сваіх сіл і дараванняў хочуць удзельнічаць у культурным жыцці. Гэтаму якраз і адпавядае культурна-асветная дзейнасць БГКТ. Вось хоць бы і ў нашых Баброўніках. Некалькі разоў наведала нашу вёску бэгэкатоўская кінаперасоўка з савецкімі фільмамі, якія ў нашым асяроддзі карыстаюцца асаблівай папулярнасцю, затым прыехала «Лявоніха» з беларускай песняй і гумарам. Гэта згуртавала людзей і зацікавіла іх грамадскай і культурнай дзейнасцю. Гадоў два таму назад прыехала да нас В. Філіпюк — інструктар павятовага аддзела БГКТ у Беластоку і адразу паўстаў — хоць і невялікі, бо моладзі ў нас надта ж мала — гуртоk нашага таварыства. Старшынство ў ім члены даверылі настаўніцы нашай школы Марыі Кузьміч, абсальвентцы беларускага класа Педагагічнага ліцэя ў Бельску. Сталі рыхтавацца да конкурсаў на беларускую песню, і ў бягучым годзе наша народная спявачка Зоф'я Цацэрка заняла адно з першых месц на цэнтральным аглядзе «Беларуская песня — 72». Цяпер жа будзем намагацца, каб арганізаваць тут у нас беларускі народны хор. Словам, Баброўнікі ўзрушыла наша беларуская народная песня.

«Ніва»: — Ці знаходзіце вы ў дзейнасці БГКТ выхаваўчыя аспекты?

— Так, даволі значныя, хоць, мне здаецца, яшчэ не поўнасцю выкарыста-

Працяг на стар. 4

ДРУГАЯ КЕРАМІЧНАЯ

Зараз ідзе пабудова другой керамічнай фабрыкі ў Старым Ляўкове Гайнаўскага павету. Новая фабрыка будзе выпускаць больш 61 мільёнаў штук высакаякаснай цэглы ў год. Яе сучаснае абсталяванне дазволіць на ўвядзенне новых тэхналагічных працэсаў пры прадукцыі керамічных вырабаў і будзе спрыяць атрыманню новых асартыментаў цэглы і іншых керамічных вырабаў.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

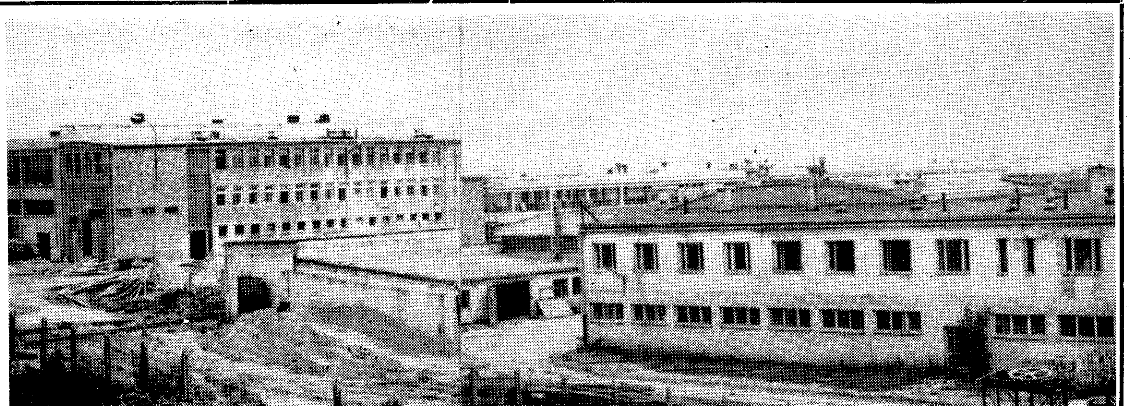

Керамічная фабрыка ў Старым Ляўкове. Злева новая керамічная фабрыка ў пабудове.

Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі

СВЕТ

КАНФЕРЭНЦЫЯ РЭЛІГІЙНЫХ ДЗЕЯЧОЎ

У Токіо закончыла работу Сусветная канферэнцыя рэлігійных дзеячоў за мір і справядлівасць у Індакітаі. Каля 400 прадстаўнікоў з 13 краін свету, у тым ліку з Савецкага Саюза, ЗША, ДРВ, Манголіі на працягу двух дзён абмяркоўвалі задачы і ролю рэлігійных арганізацый ва ўстанаўленні міру ў Індакітаі. Удзельнікі канферэнцыі прынялі зварот, у якім заклікаюць грамадскасць да падтрымкі і салідарнасці з барацьбой народаў Індакітая. Яны абвінавацілі ЗША ў працягу агрэсіі ў Індакітаі, характарызуючы дзеянні ЗША як «выклік не толькі народам Індакітая, але і сумленню, пачуццю годнасці і асноўным правам чалавека».

ЗАЯВА БХУТА

Прэзідэнт Пакістана З. А. Бхута назваў індыйска-пакістанскае пагадненне, падпісанае ў Сімле, «адпраўным пунктам» у адносінах паміж абедзвюма краінамі. Выступаючы ў Пакістанскім інстытуце міжнародных праблем, прэзідэнт заявіў, што пагадненне ў Сімле адпавядае нацыянальным інтарэсам Пакістана і што яго адабрае большасць пакістанскага народа.

АБУРЭННЕ

Усеагульнае абурэнне шэрагу абшчын у раёне Гепінгена выклікалі планы камандавання амерыканскай арміі заняць у гэтым раёне 160 гектараў пад ваенны палігон.

Звыш 5 тысяч жыхароў Гепінгена, Эйслінгена і Атэйбаха прынялі ўдзел у дэманстрацыі пратэсту, якая завяршылася вялікім мітынгам.

Дэманстрацыя адбылася па ініцыятыве арганізацыі «Грамадзянская акцыя», у склад якой увайшлі прадстаўнікі самых розных слаёў насельніцтва. Яна была падтрымана Германскай камуністычнай партыяй.

РАБОЧАЯ САЛІДАРНАСЦЬ

Кансерватыўны ўрад Англіі пацярпеў паражэнне ў сутычцы з рабочым класам краіны. Так званы «прамысловы трыбунал» прыняў вымушанае рашэнне вызваліць пецярых лонданскіх докераў, кінутых у турму на падставе антыпрафсаюзнага закона.

Рашэнне трыбунала вынесена ўсяго толькі праз некалькі гадзін пасля савета брытанскага кангрэсу трэд-юніёнаў, які большасцю галасоў вырашыў правесці ў падтрымку докераў усеагульную забастоўку — першую на Брытанскіх астравах пасля 1926 года.

ЯШЧЭ АДНА СМЕРЦЬ

У клініцы Нагасакскага ўніверсітэта памерла Міцio Тамінота. Ёй было ўсяго 23 гады. Дзяўчына нарадзілася ў Нагасакі праз чатыры гады пасля таго, як на горад была скінута атамная бомба, сведкам якой быў яе бацька. Усе гэтыя гады яна адчувала сябе здаровай. Але ў канцы 1971 года яе прывезлі ў клініку гарадскога ўніверсітэта з сімптомамі хваробы, якая бывае толькі ў тых, хто перажыў ядзерны выбух.

БССР

СПАБОРНІЦТВА

Цэнтральны Камітэт КПБ і Савет Міністраў БССР разгледзелі вынікі сацыялістычнага спаборніцтва за павелічэнне вытворчасці і продажу дзяржаве прадуктаў жывёлагадоўлі, паляпшэнне іх якасных паказчыкаў за першае паўгоддзе 1972 года. Пераможцамі ў сацыялістычным спаборніцтве за павелічэнне вытворчасці і продажу дзяржаве малака, паляпшэнне яго якасці прызнаны Мінская і Брэсцкая вобласці.

ЗВЫШ ПЛАНА

На палях калгаса «Шлях да камунізму» Гродзенскага раёна працуе 15 камбайнаў. Калгаснікі адразу з поля пастаўляюць збожжа ў дзяржаўныя засекі. Прадалі яны ўжо 400 тон, хаця план мелі на звыш 100 тон меншы.

КРУГЛЫЯ СУТКІ

Кругласутачная работа арганізавана на Клецкім збожжапрыёмным пункце, які кожны дзень прымае 450—500 тон збожжа. Калгасы «Савецкая Беларусь», імя Ульянава, «Кастрычнік», «Авангард» і іншыя завяршылі ўжо продаж жыта і пшаніцы.

ЛЁН

Многія калгасныя гаспадаркі ў Жыткавіцкім раёне закончылі ўжо цerабленне льну, цяпер малоцяць яго і рассцілаюць салому пад цёплыя жнівеньскія росы. Асабліва добра арганізавана гэта работа ў калгасе «Дзень ураджаю».

У ДЗІЦЯЧЫМ ЛАГЕРЫ

Дзеці рабочых Гродзенскага вытворчага дрэваапрацоўчага аб'яднання праводзяць канікулы ў лагеры «Нёман». Яны ўдзельнічаюць у дзіцячай гульні «Зарніца», збіраюць лекавыя травы, ездзяць на экскурсіі ў Брэст, Хатынь і іншыя месцы БССР.

ЗВАННЕ НАРОДНЫХ

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР пісьменнікам Івану Мележу і Івану Шамякіну за вялікія дасягненні ў развіцці беларускай савецкай літаратуры прысвоена ганаровае званне Народных пісьменнікаў Беларускай ССР.

З гэтай нагоды прыпомнім, што І. Шамякін з'яўляецца аўтарам шырокавядомых у Беларусі і за яе межамі раманаў «Глыбокая плынь», «У добры час», «Крыніцы», «Сэрца на далоні».

Пяру І. Мележа належаць, між іншым, такія слаўныя кніжкі, як «Мінскі напрамак», «Людзі на балоце» і «Подых навальніцы».

АРХІЎНЫЯ ЗНАХОДКІ

У асабістым архіве памершага пісьменніка і перакладчыка мастацкай літаратуры Сяргея Гарадзецкага былі нядаўна выяўлены новыя дакументы, якія сведчаць аб яго творчай садружнасці і асабістай дружбе з класікамі беларускай літаратуры Янкам Купалам і Якубам Коласам. Сярод папераў Гарадзецкага, знойдзены чатыры пісьмы Я. Купалы і аж 80 пісем, рукапісы артыкулаў і вершаў Я. Коласа, шматлікія фатаграфіі іх абодвух з уласнаручнымі даравальнымі подпісамі. (вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ЎРАДА

4 жніўня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ўрада, на якім быў разгледжаны праект пастановы аб палітычнай каардынацыі адносін з замежнымі краінамі. Праект пастановы ўпаўнаважыў міністра замежных спраў да каардынацыі гэтых адносін і развіцця кантактаў з замежнымі краінамі. У другім пункце пасяджэння Прэзідыум урада прыняў рашэнне адносна паляпшэння працы мясцовай прамысловасці і спулдзельчасці. У чарговым пункце пасяджэння Прэзідыум урада зацвердзіў біланс збожжавых культур і пашаў на 1972—73 гады, а таксама знаёміўся з арганізацыйнымі справамі сёлетняга адпачынку.

СУСТРЭЧА Э. ГЕРКА

І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з генеральным сакратаром ЦК КПЧ Г. Гусаком. У час сустрэчы Э. Герэк і Г. Гусак знаёміліся з палітычнай і гаспадарчай сітуацыяй у двух краінах, а таксама абмеркавалі найважнейшыя справы, звязаныя з далейшым развіццём польска-чэхаславацкіх адносін.

СУСТРЭЧА П. ЯРАШЭВІЧА

2 жніўня старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч правёў сустрэчу з сакратаром гандлю ЗША П. Г. Петэрсонам. На сустрэчы былі абмеркаваны справы гандлёвага абмену абедзвюх дзяржаў і перспектывы далейшага іх развіцця.

28-АЯ ГАДАВІНА ВАРШАЎСКАГА ПАЎСТАННЯ

1 жніўня з нагоды 28-ай гадавіны Варшаўскага паўстання жыхары нашай сталіцы ўшанавалі памяць загінуўшых салдатаў, паўстанцаў і ахвяраў гітлераўскага тэрору. Мерапрыемствы адбыліся ў памятных месцах паўстанчай Варшавы.

УЗНАГАРОДЫ НАЙЛЕПШЫМ

5 жніўня ва ўстанове Рады Міністраў была ўручана 41 ўзнагарода за дасягненні ў галіне праектаў будаўніцтва і прасторавага планавання.

СВЯТА «ТРЫБУНЫ ЛЮДУ»

16 і 17 верасня ўпершыню будзе арганізавана свята вядучай партыйнай газеты, органа ЦК ПАРП «Трыбуны Люду». Святкаванне будзе мець характар вялікага народнага фэстыну і будзе адбывацца штогод.

ПАДРЫХТОЎКА ДА ЦЭНТРАЛЬНЫХ ДАЖЫНАК

Сёлетнія цэнтральныя дажынкі адбудуцца ў Быдгашчы. Зараз ідзе інтэнсіўная падрыхтоўка да іх.

НОВЫЯ АЎТОБУСЫ

Згодна з польска-французскім пагадненнем яшчэ ў гэтым годзе будзе распачата ў нашай краіне прадукцыя новых аўтобусаў на французскай ліцэнцыі.

НОВАЯ ФАБРЫКА МЭБЛІ

2 жніўня распачала прадукцыю новая фабрыка мэблі ў Ласку. Новае прадпрыемства будзе спецыялізавацца ў прадукцыі мэблі для малых кватэр.

ПЕРАД ПЕРШЫМ ЗВАНКОМ

Сёлета навуку распачне больш 510 тысяч першакласнікаў. Варта адзначыць, што сярод іх 125 тысяч дзяцей прайшло спецыяльную падрыхтоўку ў прадшкольных цэнтрах. (яц)

ВАЯВОДСТВА

СА ЖНІЎНАГА ФРОНТУ

Апошнія дажджы значна стрымалі тэмп жніва. Да гэтага часу нельга было касіць машынамі жыта там, дзе яно палягло. А пасля дажджоў найчасцей камбайны наогул не маглі выйсці ў поле, бо гразлі ў размоклай глебе. У індывідуальных гаспадарках жыта амаль скошана, але значная частка яшчэ не звезена. Яшчэ горш выглядае справа са зборам збожжа ў дзяржаўных гаспадарках, дзе галоўная праца выконваецца камбайнамі. Сіноптыкі прадказваюць паляпшэнне пагоды. Усе машыны павінны як найхутчэй выйсці ў поле, дзе гэта толькі магчыма, і працаваць без перапынкаў.

З ПАСЯДЖЭННЯ ЭКЗЕКУТЫВЫ

4 жніўня адбылося чарговае пасяджэнне экзекутывы ВК партыі ў Беластоку. Ацэньвалася справаздачна - выбарная кампанія ў прафсаюзах, абмяркоўвалася жніўная кампанія, падрыхтоўка пунктаў скупу да прыняцця сельскагаспадарчых прадуктаў сёлетняга ўраджаю і выкананне гаспадарчага плана за першае паўгоддзе гэтага года ў нашым ваяводстве.

НАРАДА Ў СТАРШЫНІ ПВРН

На днях адбылася ваяводская нарада на тэму падрыхтоўкі да навучальнага года. Вёў нараду старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха, прысутнічалі кіраўнік аддзела навукі, асветы і культуры ВК партыі М. Гнатоўскі і намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Р. Лазаровіч.

Куратар Э. Крынскі праінфармаваў прысутных аб ходзе набору кандыдатаў у прафесіянальныя школы. Падкрэсліў, што ёсць яшчэ вольныя месцы ў некаторых прафесіянальных будаўнічых, драўнінных і сельскагаспадарчых школах. Куратар паведаміў таксама аб падрыхтоўцы школьных будынкаў да пачатку заняткаў (рамонты і будаўніцтва новых аб'ектаў), аб плане падвозкі дзяцей у школы і аб падрыхтоўцы кіраўніцтва школ да новых, павялічаных задач.

Кіраўнік аддзела гандлю Прэзідыума ВРН Т. Свідзінскі праінфармаваў аб забеспячэнні рынку неабходнымі таварамі перад пачаткам новага навучальнага года. Паводле запэўненняў гандлёвых установаў, не павінна быць клопату з набыццём асноўных тавараў. Прадстаўнікі будаўніцтва абяцалі прыспешыць рамонты, а некаторыя спазненні ў працы тлумачылі нетэрміновай дастаўкай матэрыялаў.

ДОБРАЯ ПРАЦА

Нягледзячы на ліпеньскую амаль «балгарскую» гарачыню, на прадпрыемствах Беласточчыны паспяхова выконваюцца і перавыконваюцца прадукцыйныя планы. На Фастаўскім камбінаце абедзве прадзільні далі ў ліпені дадаткова па дзве тоны пражы, а ткальні — дадаткова 92 тыс. метраў тканіны. Замбpоўскі камбінат у ліпені даў дадаткова 2 тоны пражы і 15 тыс. метраў тканіны. Перавыканалі ліпеньскія планы беластоцкая «Плюшоўка», тэкстыльшчыкі фабрыкі імя Сяржана, рабочыя ФПіУ. Дадаткова 150 халадзільнікаў дала ў ліпені на рынак фабрыка з Чорнай Беластоцкай. (яч)

NIEDZIELA 13.VIII.

8.10 Program. 8.15 TV Kurs Rolniczy: „Lato 72". 8.50 „Przypominamy, radzimy". 9.00 „Stawka większa niż życie" — film. 9.50 „Melanezja" (III) — rep. film. („W cztery świata strony"). 10.15 „Banda Asa Kier" — film fab. radz. 11.35 PKF. 11.45 Laureaci VI Festiwalu Zespołów Artystycznych Wojska Polskiego. 12.25 Dziennik. 12.40 „Przemiany". 13.10 Dla dzieci: J. Wilkowski — „Tabliczka przeziębienia" („Ula i świat"). 13.35 „Muzyka na deptaku". 14.20 „Z dziennika starego trapera" — film dok. ang. („Świat, który nie może zaginąć"). 14.15 „Piórkiem i węglem". 15.15 „Kalendarz przebojów" — program rozr. TV NRD. 16.05 Teatr TV: M. Pawłowa — „Skrzydła". 16.35 „Generał" — film arch. 17.55 Program filmowy. 18.50 Film muzyczny — premiera miesiąca nr 10: „Motet Axultate Jubilate". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Akcja na letnisku Westmarch" — film ang. odc. I („Wielki napad"). 20.55 „Jeszcze trochę lata" — program rozr. 21.40 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 14.VIII.72

16.40 Program. 16.45 Dziennik. 16.55 Informacje, Towary, Propozycje. 17.15 „Tysiąc sto nocy" — film dokument. radz. 18.05 Echo stadionu. 18.30 Telewizyjny Kurier Warszawski. 18.50 Eureka. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Letni Przegląd Teatru Telewizji. 21.35 Publicystyka międzynarodowa. 22.05 Dziennik. 22.20 Tańce polskie na fortepian.

WTOREK 15.VIII.72

10.00 „Anioły z Brodway'u — film fab. USA 11.15 Przerwa. 16.40 Program. 16.45 Dziennik. 16.55 „Makroregion" — program public. 17.25 Kurier Mazowiecki. 17.45 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Przypominamy, radzimy. 20.10 „Anioły z Brodway'u" — film fab. USA. 21.30 „Rodowód serdeczny" — spotkanie z Eugeniuszem Pauksztą. 22.00 Dziennik.

ŚRODA 16.VIII.72

10.00 „Kobieta w bieli" — odc. V — film franc. seryjny. 10.50 Przerwa. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 16.55 Teleferie. 18.20 Sprawozdanie z II połowy meczu piłki nożnej. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Kobieta w bieli" — odc. V — film franc. seryjny. 20.55 PKF. 21.05 Świat i Polska. 21.35 „Nokturn" — koncert z Festiwalu Chopinowskiego w Dusznikach. 22.15 Dziennik, wiadomości sportowe. 22.35 Wspomnienia olimpijskie — odc. III.

CZWARTEK 17.VIII.72

16.40 Program. 16.45 Dziennik. 16.55 Oferty. 17.05 Kurier Lubelski. 17.25 Poligon. 17.55 Program filmowy. 18.30 „Przed generalnym szturmem". 19.00 Turystyka i wypoczynek. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Przypominamy, radzimy. 20.05 Teatr „Kobra": J. Makarius „Śmierć krąży wokół Diany". 21.35 Refleksje. 22.05 G. Boccacio „Nie doprowadzaj kobiety do ostateczności" („Wieczorny Uniwersytet dla Starszych Panów"). 22.30 Dziennik, wiadomości sportowe. 22.50 Polski Film Dokumentalny — Filmy Festiwalu Krakowskiego.

PIĄTEK 18.VIII.72

10.00 „Mężczyźni w delegacji" — film fab. bułgarski. 11.35 „Żarłacze — ludojady" — film dokument. („Człowiek i morze"). 12.00 Przerwa. 16.40 Program. 16.45 Dziennik. 16.55 Teleferie. 18.00 Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w lekkiej atletyce. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Żarłacze — ludojady" — film dokument. („Człowiek i morze"). 20.30 Kraj. 21.10 Teatr Telewizji: Beaumarchais „Wesele Figara". 22.35 Dziennik, wiadomości sportowe.

SOBOTA 19.VIII.72

11.00 „Heroina" — film fab. NRD. 12.25 Przerwa. 16.20 Program. 16.25 Program I proponuje. 16.45 Dziennik. 16.55 Nie tylko dla pań. 17.15 „Sylwetka dr Kadyi" — rep. film. 17.45 Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w lekkiej atletyce. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Na morzach i oceanach" („Melodie Wielkiego Ekranu"). 21.15 Dziennik, wiadomości sportowe. 21.40 „W piękny, letni poranek" — film fab. franc.

PIĄTEK, 11 sierpnia

7.35 Nowiny. 7.45 Program dla uczniów. 8.15 „Wyspa Kołdun" — film. 9.20 Robotniczy honor — reportaż. 9.50 Występ „Lawonichi". 10.15 Nowiny. 15.10 Program. 15.15 Reportaż z orszańskiej fabryki. 15.30 Dla dzieci. 16.10 Almanach TV. 16.40 Siedem moich synów. Film. 18.15 „Ziemia". 18.40 Koncert. 19.00 „Czas". 19.30 Teatr miniatur. 20.40 Panorama nowin.

SOBOTA, 12 sierpnia

7.00 Program. 7.05 Gimnastyka. 7.35 Nowiny. 7.45 Śpiewa M. Mordasowa. 8.15 Dla dzieci. 8.45 Dzień sportu. 10.00 Muzyczne czasopismo. 10.50 Przegląd międzynarodowy. 11.05 Szkatułka muzyczna. 11.20 O współzawodnictwo budowlanych. 12.15 Filmy rysunkowe. 12.45 Siedem dni orszańskiej fabryki. 13.00 „Udar" film. 14.30 Panorama międzynarodowa. 15.00 Sport. 17.00 Koncert. 17.45 Spektakl „Platon Kreczet". 19.00 „Czas". 19.30 Dalszy ciąg spektaklu. 20.30 Śpiewa Z. Winogradowa.

NIEDZIELA, 13 sierpnia

7.00 Program. 7.05 Gimnastyka. 7.20 Nowiny. 7.30 Dla młodzieży. 8.00 Kiosk muzyczny. 8.30 Dzień budowlanych. 9.00 Koncert. 9.45 Klub gry w warcaby. 10.05 Koncert. 10.35 Dla dzieci. 11.00 „Godzina wiejska". 11.55 Nowiny. 12.00 Program dla wojska. 12.30 „Wyszynia" — film. 14.00 Klub kinopodróżników. 15.00 Dla młodzieży szkolnej. 16.35 Siedem dni orszańskiej fabryki. 16.50 Pierwsze wydanie kolorowego kinoprzeglądu. 17.00 Zboże dla spichrzów. 17.30 „Poznaj siebie" — film. 19.00 „Czas". 19.30 Nowiny. 20.55 O muzyce i muzykantach.

РЭПАРТАЖ З ВЁСКІ ПАЎЛЫ

СУСЕДЗІ

Жывуць па-суседску: браты Мікалай і Васіль Філіпюкі, Аркадзь Мароз і Ян Аляксеюк. Пра іх сёння некалькі слоў. Чаму? Перш за ўсё таму, што нерэальна было б расказваць пра 135 гаспадароў, якія жывуць у Паўлах (Бельскі павет), якія разам апрацоўваюць 656 гектараў ворнай зямлі і 135 гектараў сенажацяў.

— Шукаў я шчасця па свеце, а знайшоў у роднай вёсцы, — так гаворыць Мікалай Філіпюк.

Аркадзь Мароз — прадстаўнік новага тыпу жыхароў сучаснай вёскі.

Васіль Філіпюк мяркуе, што самы лепшы даход для гаспадара дае цяпер жывёлагадоўля.

Жывуць па-суседску. Васіль Філіпюк з сынамі, з іх жонкамі і дзецьмі ў цаглянай мураванцы, якую за 100 тысяч злотых пабудавалі сабе тры гады таму назад. Яго старэйшы брат — Мікалай Філіпюк, па прафесіі вясковы столяр — застаўся ў драўнянай, але прасторнай, чарапіцай пакрытай хаце, якую размаляваў сабе так жывапісна, што прыцягвае вочы, як магніт жалеза. Дык і я не мог не спыніцца і не палюбавацца гэтым праяўленнем сучаснага вясковага мастацтва.

Трэці з суседзяў, Аркадзь Мароз, даўнейшы ніваўскі знаёмы. А яго сусед, Ян Аляксеюк, зацікавіў мяне сваім цяплічным агародніцтвам.

Дык жывуць яны па-суседску і кожны па-свойму стараецца аблегчыць сваё жыццё-быццё. Калі азіраюся па панадворку Васіля Філіпюка, адразу відаць, што яго ўласнік даўно забыў пра слова: бяда. Усё ў яго абсталявана трывала, грунтоўна, з верай у спакойную, непарушную будучыню.

— Я перш за ўсё, — інфармуе мяне гаспадар, — разлічваю на жывёлагадоўлю. Кожны год прадаю дзяржаве 2—3 ялоўкі і штук шэсць свіней. За малако бяру ў год да 20 тысяч. Крыху грошай даходзіць яшчэ за трускалкі. Вось і ўсё. Работы хапае, хаця і сыны мае засталіся дома ды памагаюць у гаспадарцы.

Да нашай гутаркі прыслухоўваецца з-за плоту Мікалай Філіпюк. Іду да яго.

— Ад маленства давялося мне шукаць па свеце шчасця, — сцвярджае ён. — Было мне сем год, калі казакі пагналі нашу сям'ю ў бежанства. Вярнуўшыся на бацькаўшчыну, прабаваў зачапіцца ў Беластоку. Не ўдалося. Дык абсталяваўся на бацькоўскай гаспадарцы і, каб неяк звязаць канец з канцом, хадзіў па вёсках, будаваў хлявы і хаты. У адных толькі Паўлах з-пад маёй рукі выйшла каля дваццаці дамоў.

— А як вы цяпер жывеце?

— Што ж, сыны ўцяклі з гаспадаркі. Адзін сяржантам у войску, другі — у заблудаўскай малачарні. Шукаюць свайго шчасця. Хіба бацькоўскае гэта ў іх. Дык цяжкавата мне, хаця бяды няма. Машынамі выручаемся.

Ён таксама, як яго брат, перш за ўсё займаецца жывёлагадоўляй. Шэсць свіней, дзве ялоўкі, адно жарабя, каля паўгектара трускалак, дваццаць у сярэднім літраў малака ў дзень — вось асноўныя крыніцы яго даходу.

Аркадзь Мароз прадстаўляе сваёй асобай новы тып жыхара вёскі — селяніна-інтэлігента. Ён дапамагае бацьку апрацоўваць уласную гаспадарку і аднaчасова з'яўляецца дыспетчарам паўлаўскай міжгурткоўскай машына-трактарнай базы. Жонка яго — настаўніца па прафесіі. Гэта яшчэ болей падкрэслівае яго «іншасць» у супастаўленні з традыцыйным вобразам селяніна.

Ян Аляксеюк — чалавек дробненькі, з загарэлым тварам, з разумнымі вачыма. Сваю шчаслівую карту ўбачыў ён пад шклом цяпліц, дзе ўжо ў маі зацвілі памідоры. Многа гэтага дабра ў яго. Амаль цэлы агарод пад празрыстым дахам.

— Агароднiна, асабліва цяплічная, патрабуе вельмі многа працы. Дык я стараюся ўсё што цяжэйшае механізаваць.

І сапраўды, па яго панадворку крыжуецца блытаніна электраправодаў. Электрычнасць у разважлівых руках становіцца дабрадзействам і прыяцелем гаспадара.

Суседзі, чацвёра іх толькі. Аднак здаецца, што і 130 іншых гаспадароў у Паўлах жыве падобна. Ды не толькі ў Паўлах.

Віктар Рудчык
фота аўтара

Ян Аляксеюк шукае свайго шчасця пад шклом цяпліц.

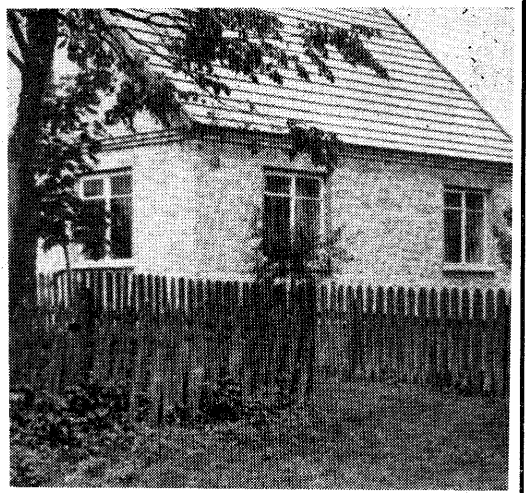

Васіль Філіпюк, гаспадар з Паўлаў, разам са сваёй сям'ёй жыве ў цаглянай мураванцы.

Хата Мікалая Філіпюка прыцягвае сваёй прыгажосцю.

Гэта матарызаванае каралеўства Аркадзя Мароза — паўлаўскі МБМ.

Ці будзе ў КРЫНКАХ?

Ад часу да часу пачынаецца гаворка пра Крынкі, у павеце шырэй, у ваяводстве менш. А ўсё ж слухі ходзяць і дайшлі таксама да нас. Бо Крынкі — гэта такое мястэчка на Сакольшчыне, якое мае свае розныя традыцыі і цяпер лічыцца. Напэўна магло б лічыцца больш, ды гэта ўжо ў многім залежыць ад іх саміх. Так у нас цяпер добра павялося, што будуць з табой лічыцца, калі працай заслужыш на тое. Яны там у Крынках узяліся за вялікую працу: будуюць купальны басейн. Гэта патрабуе многа грамадскага чыну і чын ёсць, але галасна гаворыцца ў Крынках, што ўдзел, асабліва моладзі, мог бы быць большы. І што моладзь іхняя не занадта да грамадскага чыну прыкладаецца.

Сакратар прэзідыума ГРН Мікалай Пуцілоўскі паказваў планы вялікага спартыўнага комплексу, які запланаваны ў Крынках. Басейн — толькі першы этап гэтай будовы. Як хутка і як спраўна будзе ісці ўся будова, залежыць ад мясцовага крынкаўскага чыну, ад агульналюдскай іхняй мабілізацыі.

Так яно бывае, што адна ініцыятыва родзіць другую. За басейнам, недзе вясной нарадзілася ў Крынках думка, каб адрадзіць багатыя традыцыі культурнай працы ў Крынках. Крынкі вядомы былі з гэтай працы яшчэ ў міжваенны «санацыйны» час. Пасля вайны былі вядомы з хораў і спеву. Калі ў Крынках у бягучым годзе хор будзе арганізаваны, будзе гэта трэці хор у пасляваеннай гісторыі мястэчка. Першы паўстаў у 1947 годзе, яшчэ на руінах і зглішчах. Ды быў гэта крынкаўскі хор найбольш баявы. Усевалад Анісімовіч, папулярна званы і вядомы як «Дзядзя Валодзя», хіба разы са тры хваліўся, што той іхні першы пасляваенны хор заняў першае месца ў ваяводстве, а трэцяе ў краіне ў нейкім конкурсе хораў. «Трэцяе ў краіне!» — паўтараў.

Другі хор працаваў у Крынках у гадах 1959—1961.

А цяпер ідзе бой за трэці хор для Крынак. Ёсць людзі, ёсць і песні. Жывуць удзельнікі папярэдніх хораў, ёсць многа здольных новых людзей. Не надта толькі ёсць аднадумная ахвота, каб распачаць гэтую справу.

Гаварылі мне, што вялікім прыхільнікам справы хору ў Крынках з'яўляецца старшыня грамадскай рады Яўгень Апунік. На жаль, не застала яго на месцы. Тады ў сакратарскім пакоі сядзелі мы без старшыні і дзядзя Валодзя ўсімі колерамі маляваў слушнасць і патрэбу хору ў Крынках. Зрабілі яны сход, чакалі, што ахвотных прыйдзе найменш 20 («на пачатку хочам невялікі хор у 20 асоб»), а прыйшло толькі 10 асоб. Замала! Каб гарбарня хацела прыхіліцца да гэтай справы, памагчы. У іх людзі, у іх грошы ёсць! На ГС, на МБМ разлічваюць («база кулкова мае 1 мільён зыску»).

Не выйшла з хорам у першым паўгоддзі. Але «ідэя ў нас не прапала, увосень яшчэ раз папрабуем».

Крынкаўскі дзядзя Валодзя ўжо на пенсіі, але «мае чалавек арганізацыйную жылку» і сядзець яму не хочацца. Ён камендант мясцовай пажарнай каманды. А ўвогуле ўжо 51 год «працуе ў стражы». Атрымаў найвышэйшую ў гэтай галіне адзнаку — залатую медаль галоўнай каманды пажарных стражаў.

Крынкаўская пажарная каманда мае свой духавы аркестр, 12 асоб, але ўсё старэйшыя. Найстарэйшаму аркестранту 65 год, ды іграе ў ёй і наймалодшы — сакратар ГРН.

«Малы наш аркестр, — гавораць, — але свой, на 1-га мая не трэба склікаць здалёк, а свой іграе да маршу».

У гэтым годзе пачнуць ужо будаваць уласную рамізу. Па гэтай справе дзядзька Валодзя асабіста ездзіў аж у галоўную камэнду ў Варшаву. «Маем ужо форсу», — гаворыць.

Ёсць у Крынках прыемны чысты клуб «Руху». Гаспадаром яго з'яўляецца Валя Юрылік. Адзіным гаспадаром. Быў калісь у клубе яшчэ штатны арганізатар культурнага жыцця, але парадку тады было менш. Гэтак гавораць у Крынках. Валя дасканала вядзе парадак і працу сама.

Нашы крынкаўскія мілыя гаспадары хацелі пачаставаць іхняй добрай кавай, але ў клубе быў якраз «рэманэнт». Павялі тады нас на аранжаду ў гасподу. А тут, о людзі мілыя! Тарговы дзень, і гаспода набіта, як бочка селядцамі. Старгаваныя грошы плывуць тут гарэлкай. Куды ні глянь — мужыкі! Адна з трох жанчын у гасподзе — гэта буфетчыца. Адна буфетчыца на ўсю гасподу ў такі дзень, на столькі народу! Ясна, што пра парадак і чысціню ў такіх умовах няма што гаварыць. А ўсё ж, выходзячы, падумалася, што трэба было заглянуць у крынкаўскую гасподу, хоць уражанне выносіла непрыемнае.

Дзядзя Валодзя шкадаваў, што не ўдалося пачаставаць кавай, ды ўмовіліся сустрэцца яшчэ ўвосень, калі яны зноў вернуцца да сваёй ідэі хору, да ідэі, якую горача падтрымліваем.

Вера Леўчук

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

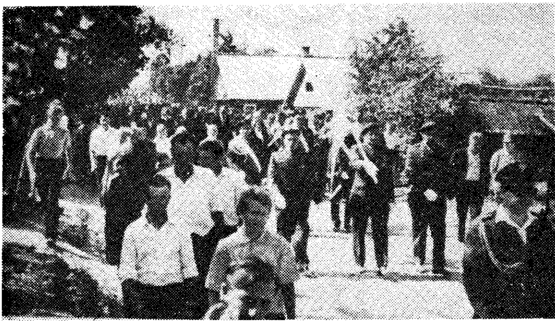

У нядзелю 23 ліпеня Гаркавічы запоўніліся шматлюдным нагойпам. У 28-ую гадавіну вызвалення Сакольшчыны ад гітлераўскіх войскаў сяляне сабраліся ўшанаваць памяць тых, што змагаліся і тых, што загінулі.

Пачатак на стар. 1

А памяць жыць будзе

зад. Аднак тады яна не мела яшчэ такога выгляду, як цяпер. Зараз у Гаркавічах няма ўжо саламяных стрэх, на вясковай вуліцы праклалі мы брук, у нашым сельскагаспадарчым гуртку многа тэхнікі. Каля 10 чалавек з нашай вёскі вывучылася на інжынераў і лекараў, а ўсіх з сярэдняй адукацыяй дык і палічыць цяжка.

З гэтага відаць, што барацьба і ахвяры лепшых сыноў народа не былі дарэмнымі. Іх труд дае цяпер багаты плён. А памяць пра іх назаўсёды застанецца ў народзе.

В. Рудчык

Фота аўтара і Цаф — Савіцкі

Тацяна Прытыцкая ўносіць запіс у памятную кніжку Ізбы памяці свайго мужа Сяргея Прытыцкага. Побач сядзяць сёстры Прытыцкага Люба і Ірэна.

Пачатак на стар. 1

З клопатам пра асвету і БГКТ

ныя і развіцця. Таварыства магло б значна болей, чым да гэтай пары, папулярызаваць дзейнасць дзеячоў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, партызанскі рух на Беласточчыне ў гады апошняй вайны, дзеячоў першых год народнай улады. Папулярызаваць у роўнай ступені сярод маладога пакалення, для якога гэта ўжо гісторыя, як і сярод сярэдняга і старэйшага пакалення. Гэта неабходна таму, што іменна ў тых вогненных гадах нараджалася ідэя нашай сённяшняй рэчаіснасці.

Усяму беларускаму асяроддзю патрэбны больш частыя сустрэчы з аўтарамі «Белавежы», лектарамі БГКТ. Трэба, каб разам з фільмам ці «Лявоніхай» прыязджалі ў сяло дакладчыкі, якія б расказвалі аб гаспадарчых і культурных дасягненнях беларускага народа ў БССР.

Гэтага мы ўсе чакаем.

«Ніва»: — У чым можа дапамагчы БГКТ школам у навучанні беларускай мовы?

— Перш за ўсё ў далейшым развіцці тых мерапрыемстваў, якія дагэтуль вядзе ГП БГКТ супольна з куратарыяй БША, гэта значыць: конкурсаў на беларускую песню для школьнай моладзі, конкурсаў на школьныя ўрачыстасці ў гонар вялікіх гадавін, як, напрыклад, сёлетні конкурс у сувязі з 90-ай гадавінай з дня нараджэння Я. Купалы і Я. Коласа, дэкламатарскія конкурсы. Але патрэбны яшчэ і чытальніцкія конкурсы. Сярод моладзі беларускія кнігі карыстаюцца папулярнасцю нароўні з польскімі кнігамі. Вось хоць бы ў нашай школе. Вучаніца VI класа Марыся Прышчэпка за год прачытала некалькі дзесяткаў твораў беларускіх аўтараў. Ды мы самі, настаўнікі, цікавімся новымі здабыткамі беларускай мастацкай прозы апошніх год. За прыкладамі не трэба далёка хадзіць. Маёй жонцы неяк трапіў у рукі ў Гарадку раман І. Шамякіна «Сэрца на далоні». Адарвацца ад яго яна проста не магла.

Неабходна праяўляць няспынны клопат пра тое, каб у кнігарні Беласточчыны трапляла больш беларускіх кніг і асабліва для малодшага школьнага ўзросту. Гэтых выданняў усё яшчэ малавата ў школьных бібліятэках, а набыць іх няма дзе.

Патрэбны нам таксама кніжныя кірмашы ў школах і вёсках, такія, накшталт «Дзён кнігі». Найлепш у месяцы маі, адпаведна папярэдзіўшы дзяцей і жыхароў вёскі, з аўтарамі «Белавежы», а калі гэта толькі магчыма — з пісьменнікам з Савецкай Беларусі.

Вельмі добрую справу робіць БГКТ, арганізуючы фотавыстаўкі «З жыцця БССР», але трэба, каб іх было болей і выменьваць іх часцей.

«Ніва»: — А што для школьнай мастацкай самадзейнасці?

— Дзве неадкладныя рэчы. Першая — выдаць своеасаблівы зборнік матэрыялаў для школьнай мастацкай самадзейнасці з разлікам, каб у ім знайшліся песні, інсцэніроўкі і п'есы, адпаведныя для пастановак з нагоды вялікіх школьных урачыстасцей: Дня Войска Польскага, гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, Навагодняй ёлкі, Дня Савецкай Арміі, Міжнароднага дня жанчын, свята Першага Мая, Міжнароднага дня дзяцей і г.д. Другая — дапамагчы добрым школьным мастацкім калектывам выехаць і выступіць са сваёй праграмай у суседніх або нават і ў далейшых школах. Гэтыя дзве справы вельмі важныя. Да іх вырашэння трэба прыступаць зараз жа.

Размову правёў Мікалай Гайдук

Міхалоўская ЗСМР

Засаднічая школа механізацыі сельскай гаспадаркі (ЗСМР) заснавалася ў Міхалове Беластоцкага павету ў 1948 годзе. У ваяводстве ёсць такіх школ пяць. У міхалоўскай вучыцца 347 вучняў і працуе 25 настаўнікаў. Вучоба ў школе працягваецца тры гады. Школа рыхтуе механікаў сельскай гаспадаркі і слёсараў-механікаў. У гэтым навучальным годзе будзе тут упершыню адкрыта аддзяленне для механізатараў аўтамашын. Зараз ідзе набор кандыдатаў на гэты напрамак. ЗСМР мае добрыя поспехі ў падрыхтоўцы вучняў да сваёй прафесіі. Маладыя механізатары сельскай гаспадаркі праходзяць практыку непасрэдна пры школьных станках, у ПОМ-аўскіх цэхах і ў полі, а тэарэтычныя заняткі — у лабараторыях і майстэрнях. Араць, сеяць і іншым палявым работам моладзь вучыцца на палетках мясцовых сялян.

Моладзь ЗСМР вядзе шырокую грамадскую дзейнасць для дабра школы і асяроддзя. Найбольшых поспехаў дабілася яна ў арганізацыі дабраахвотных гуфцаў працы (ОГП), якія актыўна ўключаюцца ў палявыя работы ў ПГР-ах.

Грамадскі чын школьнікаў.

У мінулым годзе ў ОГП працавала каля 100 асоб. Гуфец пры міхалоўскай ЗСМР у спаборніцтве на найлепшы гуфец заняў другое месца ў краіне. Апрача таго, быў ён узнагароджаны залатой адзнакай ОГП і рэчавымі ўзнагародамі Міністэрства сельскай гаспадаркі. Сёлета пры жніве ў ПГР-ах будуць працаваць чатыры ОГП.

Добрых поспехаў дабілася таксама вучнёўская спулдзельня «Мурашка», якая займае перадавыя месцы ў спаборніцтве на найлепшую вучнёўскую спулдзельню. За мінулы год гэтая спулдзельня заняла першае месца ў Беластоцкім павеце і другое месца ў ваяводстве. Мае яна зараз тавараабаротау на агульную суму 222 тысячы злотых. За мінулы год атрымала яна 15 тысяч злотых чыстага даходу. Частка з гэтай сумы будзе выдаткавана на экскурсіі. Апрача гэтага, 3 тысячы злотых вучні перадалі на будову Каралеўскага замка ў Варшаве. Педсавет ЗСМР добра арганізуе ў сябе культурна-асветную і выхаваўчую работу. Усе школьнікі актыўна ўключаюцца ў грамадскія чыны ў сваім асяроддзі. Штогод садзяць яны лес.

Пры школе ёсць інтэрнат і сталовая больш чым на 100 асоб. У рамках пазашкольнай працы дзейнічае тут вакальна-музычны калектыў. У міхалоўскай ЗСМР вучыцца моладзь з усіх суседніх паветаў. У гэтым годзе ЗСМР закончыла больш 100 выпускнікоў.

Я. Цялушэцкі

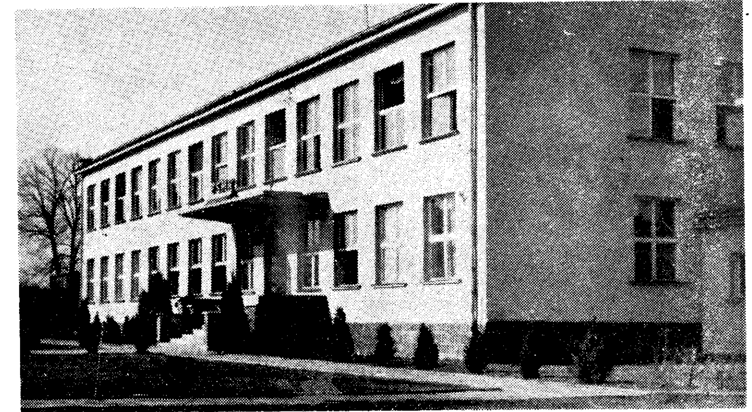

Засаднічая школа механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове.

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ВІНЦУК ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ — ЧАСТКА VIII

Драматургія. Апошнім драматычным творам В. Дуніна-Марцінкевіча з'яўляецца п'еса «Залёты». Напісаў яе пісьменнік у 1870 годзе. Аднак была яна апублікавана толькі ў 1918 годзе. П'еса здабыла шырокую папулярнасць у Беларусі. Ставілася яна не раз прафесіянальнымі і аматарскімі тэатрамі ў многіх мясцовасцях краіны. «Залёты» таксама, як і «Пінская шляхта», з'яўляюцца камедыяй-фарсам. Значыць, што і ў гэтым творы маем дачыненне з гіперабалічным перабольшваннем і тэндэнцыйнасцю ў характарыстыцы пастацей.

П'еса «Залёты» адклікаецца да вельмі характэрных з'яў паслярэформеннага жыцця ў Беларусі. Паказвае яна дынамічны эканамічны рост новай буржуазнай праслойкі ў вёсцы. З другога боку Дунін-Марцінкевіч паказвае як прадстаўнікі новай буржуазнай праслойкі стараліся ўпрыгожыць сваю маёмасць славай, тытуламі і гербамі шляхты, якая мела за сабой славу мінулага, але з кожным днём, пасля зямельнай рэформы, траціла сваю грамадскую пазіцыю. Усе гэтыя вялікія і істотныя праблемы не знайшлі аднак у п'есе Марцінкевіча высокага мастацкага выяўлення. Пісьменнік стварыў п'есу даволі плыткую і непераканаўчую.

Цэнтральным персанажам у п'есе з'яўляецца арандатар Антон Сабковіч. Чалавек гэты з'яўляецца сімвалам зла, ашуканства, драпежнасці. Сабковіч мае адну ідэю, адну мэту, адну рэлігію. Усё жыццё моліцца ён аднаму богу — грошам. Гаворыць аб іх, марыць аб іх, складае і спявае ў іх чэсць арыі. Прага грошай, культ грошай — мацнейшыя ад Сабковіча. Не ведае ён ні меры, ні мяжы ў сваім імкненні да ўзбагачэння. Аўтар паказвае многіх людзей, якія пацярпелі крах, бо на іх дарозе паявіўся Сабковіч. Постаць Сабковіча па сутнасці з'яўляецца постацю рэалістычнай. Пры гэтым аднак трэба адзначыць, што персанаж гэты прасякнуты пэўнай літаратурнай штучнасцю. Аўтар занадта тэндэнцыйна сканцэнтраваў у асобе Сабковіча ўсе адмоўныя бакі і ўсё даступнае розным людзям зло. Марцінкевіч выразна ненавідзіць Сабковіча. З чаго вынікаюць такія непрыязныя адносіны пісьменніка да героя? Ці толькі з таго, што Сабковіч рознымі спосабамі ашукоўвае людзей? Не. Сабковіч — выхадзец з беднаты, асмеліўся ажаніцца з дачкой шляхціца — суддзі Сакальніцкага. Вось гэта і ёсць галоўная прычына непрыязні Дуніна-Марцінкевіча да Сабковіча. Аўтар не можа зразумець, як даўны пастух, высчакка, мужык можа ажаніцца са шляхцянкай. Сабковіч, у перакананні Марцінкевіча, засмеціць чысціню шляхецкага класа і таму пісьменнік зробіць усё, каб такое не наступіла. Добры дух, апякун і прыцель сям'і Сакальніцкіх маршалак разблачае Сабковіча, адкрывае вочы на характар гэтага чалавека Сакальніцкаму, прычыніецца да таго, што Сабковіч будзе выгнаны з дому Сакальніцкага, а прыгожая і разумная Адэля дастанецца ў жонкі не прайдзісвету Сабковічу, а толькі добрасумленнаму студэнту Станіславу. Такім чынам, і на гэты раз трыумфуе дабро, праўда і высакароднасць. Ашуканства, зло і эгаізм, драпежнасць — пакараны.

Непераканаўча ў п'есе паказана таксама каханне. Пачуццё гэтае выразна ідэалізуецца, падкрашваецца, пазбаўлена яно жыццёвай сілы, дынамікі і верагоднасці. Асабліва яскрава бачым гэта на прыкладзе кахання Стася і Адэлі.

Нягледзячы на ўсе гэтыя хібы, п'еса «Залёты» мае істотнае значэнне ў развіцці беларускай драматургіі. Праблема заключаецца аднак у тым, ці п'есу можам залічыць да беларускай літаратуры. Справа ў тым, што «Залёты» былі напісаны на польскай мове і толькі многа гадоў пасля смерці пісьменніка пераклаў яе на беларускую мову Янка Купала. Я. Купала досыць крытычна адносіўся да формы і зместу п'есы. Лічыў аднак патрэбным наблізіць яе да беларускага чытача. Зрэшты, чытаючы «Паўлінку» Купалы, можам знайсці ў ёй поўныя сляды драматургіі Марцінкевіча. Уплыў гэты выяўляецца перш за ўсё ў характарыстыцы засцянковай шляхты, якая ў Купалы таксама, як і ў Марцінкевіча, адзначаецца ганарыстасцю, задзёрнасцю, зазнайствам.

Сляды ўплыву драматургіі Марцінкевіча можам знайсці таксама ў драматычнай творчасці К. Каганца і іншых беларускіх пісьменнікаў перыяду «Нашай Нівы».

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З ГРОДНА

ЮНЫЯ АРМЕЙЦЫ ПАЙШЛІ Ў ПАХОД...

Яскравыя турыстычныя палаткі зіхацяць на сонцы, туляцца ў зялёным лесе непадалёк ад Грандзіч. Рабяты загаспадароўваюцца іх, знаёмяцца паміж сабой, праходзяць розныя агляды, адным словам, прыпісваюцца: ідзе фарміраванне юнармейскага палка Гродзенскага раёна. З першых дзён жыццё на біваку прыняло арганізаваны, амаль па-вайсковаму размераны рытм.

Пасля ўставання — дзве тадзіны страявой падрыхтоўкі, пасля вольны ад заняткаў час, палкавая лінейка — праграма і заданні на апошнюю частку дня.

Усе ўвіхаюцца. А некаторыя ўжо селі пісаць пісьмы. Сапраўды будзе палявая пошта. Цікава атрымаць ліст у паходзе!

Тут — спеўкі: гэта ж будзе палкавы ансамбль песні і танца.

Атрымалі і ідэйную, і фізічную загартоўку. Для многіх юнакоў гэты паход стаў добрай падрыхтоўкай да служэння ў шэрагах Савецкай Арміі. У паходзе адпрацаваліся турыстычныя і спартыўныя звычкі. Было многа магчымасцей праявіць асабістую ініцыятыву, кемлівасць, находчывасць, узаемную выручку і другія цудоўныя якасці. Але галоўнае — яны ацанілі сапраўднае таварыства, сяброўства.

Іх маршрут: Гродна—Белазёрск, Брэсцкай вобласці — Кобрын — Брэст — вёска Каменюкі (Белавежская пушча) — Ваўкавыск — вёска Луцкаўляны Гродзенскага раёна — усяго 720 кіламетраў дарогі, у тым ліку 102 кіламетры пешага пераходу.

Яны ўбачылі адну з буйнейшых электрастанцый: Бярозаўскую ГРЭС, спаткаліся з перадавікамі вытворчасці, далі ім канцэрт мастацкай самадзейнасці. Наведалі музей Кобрына і Ваўкавыска, пабывалі ў Белавежскай пушчы. Але

Непадалёку варыцца на кастры цудоўны турыстычны абед (што можа быць смачнейшае!) Рабяты ахвотна і з цікавасцю «асвойваюць» палявую кухню — яна ім будзе служыць у дарозе. Здарова, зусім як у войску...

Вось і ўсё гатова, сабрана, прадумана — можна выступаць. І яны ўжо шагаюць па галоўнай вуліцы Гродна — стройныя, падцягнутыя, у прыгожай святочнай форме, з аркестрам і палкавым сцягам. Уперадзе — камандзір палка (намеснік заведуючага раяно Іосіф Канстанцінавіч Вашкевіч). Каля помніка Леніна на плошчы Леніна ўрачыстая лінейка і кароткі мітынг. Здалі рапарт. Юнармейцаў праводзяць у дарогу сакратар Гродзенскага райкома партыі В. М. Мацкевіч, гарваенком Л. М. Крэсін, заведуючы раяно М.М. Жукоўскі, заведуючыя аддзелам школ райкома камсамола Ванда Багатырчык, член Саюза пісьменнікаў БССР М. Ф. Ягораў.

Багатая наша краіна, і багатыя яе традыцыі. Наглядайце, запамятайце, прывозьце ў свае школы новыя экспанаты, — гаварылі ім старэйшыя. — Памятайце: кожны метр зямлі, па якому вы пойдзеце, кожная рэчачка паліты крывёй нашага народа. І яшчэ памятайце, ад таго, як вы будзеце гатовы да абароны Радзімы, залежыць мір на зямлі. Няхай вам заўсёды будзе блакітным неба і ярка свеціць сонца...

Такім чынам, юнармейскі полк адправіўся ў свой першы паход па мясцінах рэвалюцыйнай баявой і працоўнай славы савецкага народа, прысвечаны 50-годдзю ўтварэння СССР.

За 26 дзён гэтага нязвыклага, цікавага шляху школьнікі старэйшых класаў Гродзенскага раёна самі на канкрэтных прыкладах убачылі і тое, як ажыццяўляецца велічная праграма камуністычнага будаўніцтва, як самааддана працуюць людзі, і тое, як ажыццяўляецца ленінская нацыянальная палітыка.

асноўным, самым хвалюючым было прабыванне ў горадзе над Бугам. Там спаткалі юнармейцы дзень пачатку вайны — 22 чэрвеня. Расказы ўдзельнікаў гераічнай абароны крэпасці, дапоўненыя ўяўленнямі і пачуццём, вярнулі іх думкамі ў 1941-ы...

Тым мужней і мацней прагучала ў сценах праслаўленай цытадэлі іх прысяга верна служыць Радзіме.

Усё было, як у сапраўдным ваенным паходзе. Батальёны, узводы, свае камандзіры і камісары (гэтыя абавязкі былі даверany самым смелым, вынослівым). Знаёмыя, зусім «грамадзянскія» настаўнікі сталі на гэты час не запаснымі, а сапраўднымі афіцэрамі. І свае сувязныя, і стралкі, кухары, санітары.

Заняткі праводзіліся не толькі па страявой падрыхтоўцы, вывучэнню стралковага аружжа, па арыентацыі і тапаграфіі, але і гурткі мастацкай самадзейнасці, фотакарэспандэнтаў і ваенкораў. А які прастор для збірання матэрыялу па гісторыі роднай краіны, якія прывезлі яны альбомы. Нават рабілі здымкі для кінафільма.

У час адпачынку быў час і на конкурс і на лепшы верш і ізлажэнне аб Радзіме, партыі, дружбе народаў савецкай краіны, для віктарыны па грамадзянскай абароне, агляду самадзейнасці і размоў аб санітарыі і гігіене.

І вучэбная і «баявая» былі трывогі. Як сумеюць юнармейцы ў патрэбную мінуту праявіць сваю гатоўнасць выканаць адказнае заданне камандавання!

Рамантыка вячэрніх кастроў і адпачынку ў прытульных палатках пасля працоўнага, але цікавага шляху, сустрэчы з ветэранамі вайны і працы, вясёлыя песні, моцная дружба.

І як цудоўна было, вярнуўшыся з паходу, загарэлымі, узмужнелымі, поўнымі ўражанняў, зноў прайсціся па вуліцах ужо «гвардзейскім» юнармейскім палкам!

Ф. Пугач

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

СІРОЦКАЯ
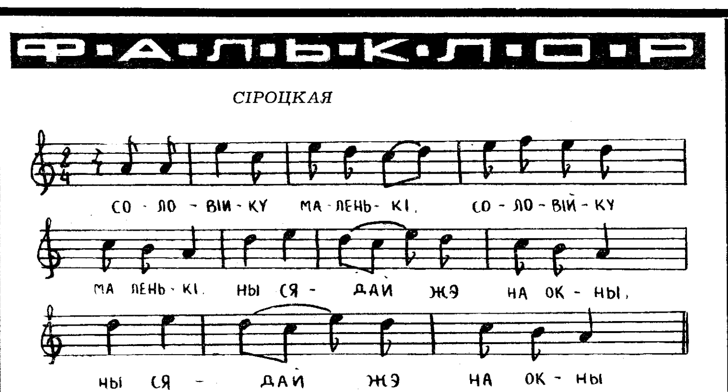
— Соловійку маленькі, соловійку маленькі,
Ны сядай жэ на окны, ны сядай жэ на окны —
Ны задавай жалю мні, ны задавай жалю мні.
Бо я в чужуй стороны, бо я в чужуй стороны,
Одбылася од роду, одбылася од роду,
Як той камынь у воду, як той камынь у воду.
Камынь в воды полежыт, камынь в воды полежыт —
Мні быз роду тяжко жыть, мні быз роду тяжко жыть.
Ой, найму я пудводу, ой, найму я пудводу,
То й поїду до роду, то й поїду до роду.
Тры губэрні пырыйшла, тры губэрні пырыйшла,
Я й пудводонькі ны найшла, я й пудводонькі ны найшла.
Нашла в полю озырцэ, нашла в полю озырцэ.
На ёзырцы камынэц, на ёзырцы камынэц.
На камынцю колосок, на камынцю колосок,
Мэі мамонькі голосок, мэі рыднэі голосок.
— Устань, мамонько моя, устань, мамонько моя.
Устань жэ ты до мынэ, устань жэ ты до мынэ.
— Ой рада б я устаты, ой, рада б я ўстаты:
Сырая зэмля налягла, мні пожыты ны дала.

Ад Внучко Анны, 1904 года нараджэння, вёска Чарэмха Гайнаўскага павету, запісаў 17 мая 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

На сенажаці. *Фота Я. Цялушэцкі*

Рамонты школ

Як толькі апусцелі школьныя класы і калідоры ды пачыналіся летнія канікулы, у шматлікіх школах з'явіліся рамонтныя брыгады. У Беластоцкім і Гайнаўскім паветах рамонты школьных будынкаў адбываюцца штогод, а ў тым ліку і ў гэтым годзе.

У Беластоцкім павеце сёлета адраманталі дах і падлогу ў школе ў Баброўніках. У гэтай самай школе падключылі таксама ваду. Мадэрнізацыя школ адбываецца зараз у Залешанах, Крыніцкіх і ў Гарадку. У яе выніку спамянутыя школы атрымаюць дадатковыя класныя залы, цэнтральнае ацяпленне, а таксама ў некаторых будзе падключана вада. У школах у Юшкавым Грудзе і Белях ідзе рамонт дахаў і падлог.

У Гайнаўскім павеце капітальныя рамонты праводзяць рамонтныя каапэратывы ў школах у Нарве і ў Іванках. Прадбачваецца іх датэрміновае заканчэнне.

Варта адзначыць, што пры ўсіх рамонтах школьных будынкаў найбольш клапоцяцца самі дырэктары гэтых школ. Яны неадноўчы клапоцяцца і аб будаўнічых матэрыялах, і, калі гэта неабходна, самі кіруюць рамонтнымі працамі. Без іх удзелу цяжка ўявіць амаль кожны рамонт школы. Нікому іншаму, а іменна ім найбольш залежыць на тым, каб рамонты закончыць перад пачаткам навучальнага года. Інакш не закончаныя ў час рамонты становяцца дакучлівай перашкодай і ў працы настаўнікаў, і ў занятках вучняў. Таму найлепш яшчэ цяпер фіналізаваць неабходныя рамонты і зараз прысвяціць ім найбольш увагі.

Я. Цялушэцкі

ПРА БУДЫ І БУДНІКАЎ

Калі вам, Чытач, даводзілася бываць у двух вёсках Буды, што знаходзяцца адна ў Беластоцкім, а другая ў Гайнаўскім паветах, ці наведаць вёскі Будно або Будзіск у грамадзе Янаў на Сакольшчыне, вы ніколі і не падумалі, што яны могуць мець нешта супольнае з будаю, буданом або яшчэ чым-небудзь такім. У іх ладныя будынкі, някепскія гаспадаркі, прысады, агароды, разлеглыя палі — словам, вёскі, як дзесяткі і сотні іншых, а тут раптам такая назва...

Спроба разгадаць іх паходжанне адразу павяла нас у глыб мінулых стагоддзяў і, як трэба было чакаць, у колішнія пушчы Свіслоцкую, Белавежскую і Малявіцкую.

У даўнія часы людзі не маглі абысціся без пушчы. Яна дастаўляла чалавеку матэрыялу на дом і ўсе гаспадарчыя ды хатнія прылады, пачынаючы ад лыжкі да ежы і ўключна да воза, які даўні калёснік патрапіў змайстраваць, не ўжыўшы ні адзінага кавалачка жалеза. У пушчы пасвіліся статкі быдла і адкормліваліся чароды свіней. Вядома ж, што да XIX стагоддзя, калі ў Еўропу прывандравала бульба і стала падставай да гадоўлі хатняга дабытку і ўтрымання самога чалавека, жалуды ды буква (плады букавага дрэва) былі асноўнай пашай свінням і частым дадаткам да жытняй мукі на хлеб прыгоннаму селяніну ці збяднеламу гарадскому рамесніку. А што ўжо казаць пра арэхі, розныя ягады, мёд баравых пчолаў, звярыну або грыбы, якія ўжывалі не толькі да ежы, але і да змазвання драўляных восей у возе. Словам, пушча давала колішняму працоўнаму чалавеку многа. З яе цягнулі значныя даходы і паны, асабліва са сплаву рэкамі ды продажу карабельнага і будаўлянага дрэва, вырабленых прыгоннымі сялянамі клепак на бочкі, гонтаў на дахі, рознага посуду.

Лясным прадуктам, які на Захадзе Еўропы, а з бегам часу і на Падляшшы, меў асабліва шырокае прымяненне, быў драўнінны попел, а дакладней — паташ (K_2CO_3). Яго атрымоўвалі з попелу, выпалоскваючы ўсе арганічныя часткі і даводзячы да крышталічнага стану. Паташ ужывалі да чышчэння воўны, бялення нітак і тканін, а таксама да вырабу шкла, пораху і мыла.

Не менш шырокае прымяненне ў рамястве і штодзённым ужытку знаходзілі драўнінны вугаль, смала і дзёгаць. Дзёгаць ужывалі пры гарбаванні скуры, да змазвання колаў у вазах, вывіяння ранаў. Смала ішла перад усім на будову рачных і марскіх суднаў, драўнінны вугаль — да плаўкі руды і ў кавальскім рамястве. Дзёгаць гналі з бярозавай кары, а смалу з жывічных сасновых дрэў, пражачы іх у спецыяльна да гэтага абсталяваных ямах-смалярнях. У спельных стусах, пакрытых дзярном, выпальвалі драўнінны вугаль.

«Так, — скажа наш Чытач, — але якое ж дачыненне да ўсяго гэтага маюць вёскі з назвамі Буда, Буды, Будно, Будзіск ці Будзіскі або людзі з прозвішчамі Буднік?»

Як не дзіўна, але дачыненне самае непасрэднае. Справа ў тым, што колішнія паташнікі, вугальшчыкі ці смаляры выводзіліся пераважна з гарадской беднаты або з прыгонных сялян, якіх паны адпускалі «на сезон» да працы ў пушчы. Прыходзілі яны вясною ў пушчу, абіралі яе вызначаны кавалак, ладзілі сабе буды, дзе мелі схован нанач і ў непагадзь і прыступалі да вырабу попелу, вугалю, смалы ці дзёгцю. Выкарыстаўшы за летні сезон заняты вясною кавалак пушчы, пакідалі глыбокай восенню свае буды і варталіся дамоў, каб у наступным годзе шукаць новых месц у пушчы, багатых бярозай, сасною ці сухастоем. За гэтымі людзьмі хадзілі мянушкі Смаляры або Буднікі, якія з бегам часу замацаваліся ў дакументах і сталі трывала ўжывацца як прозвішчы людзей. Асабовую назву «Буднік» у значэнні чалавека, які займаецца здабываннем лясных прадуктаў, знаходзім у Рэвізіі Кобрынскай эканоміі з 1563 года. «Буднікамі» называлі таксама прыгонных сялян, што працавалі ў панскай пушчы.

Пакінутыя буднікамі пасля сезону буды і будзіскі, дзе яны стаялі, або зарасталі лесам, а калі знаходзіліся ў выгадным або ўрадлівым месцы — давалі пачатак людскім сялібам. Па традыцыі захаваліся за гэтымі новымі паселішчамі назвы Буда, Буды, Будно, Будзіск ці Будзіскі. Калісьці яны знаходзіліся ў глыбі пушчанскіх нетраў, сёння ж — за выключэннем вёскі Буды ў Белавежскай пушчы — вакол іх лесу і на лякарства не знойдзеш.

Мікалай Гайдук

КУПАЛІЯНА

ПАМЯТНЫЯ СУСТРЭЧЫ

Моладзь цягнулася да Янкі Купалы, як да сонца. І ён шчыра яе любіў, уважна сачыў за ростам маладых паэтаў, рабіў кароткія, але важныя заўвагі аб іх творчасці. Я сказаў бы, Іван Дамінікавіч валодаў своеасаблівым дарам прадбачання: па двух-трох вершах ён амаль беспамылкова ўгадваў сілу таленту маладога паэта і, як аказвалася ў далейшым, рэдка калі памыляўся. А заўважыўшы сапраўдны малады талент, Янка Купала радаваўся яму ад усяго сэрца.

Мне ўспамінаецца такі факт. У 1936 ці ў 1937 годзе Максім Танк прыслаў з Заходняй Беларусі Янку Купалу зборнік сваіх вершаў і нумар часопіса «Каласы», у якім была надрукавана частка паэмы «Нарач». Праз некалькі дзён пасля гэтага мне давялося быць у Івана Дамінікавіча. Апрача мяне, да Купалы прыйшоў яшчэ хтосьці з яго знаёмых. Мне паказалася, што Іван Дамінікавіч быццам чымсьці ўстрывожаны. Я знаў, што змучаны, Іван Дамінікавіч любіў пайсці ў спальню і пакруціць радыёпрыёмнік.

— «Пападарожнічаць па свеце», — як ён гаварыў.

— Вы, напэўна, хочаце адпачыць, Іван Дамінікавіч? — сказаў я.

— А вось і не адгадаў. Я вас магу пазнаёміць з адным паэтам.

— З кім?

— Пойдзем, даведаецеся.

Мы пайшлі ў рабочы пакой Івана Дамінікавіча.

— Чытайце, — падаў мне Іван Дамінікавіч вершы Танка.

Я прачытаў усе вершы, на якія мне ўказаў Іван Дамінікавіч.

— Ну, як? — спытаў Іван Дамінікавіч.

— Цікавы паэт, — сказаў я.

— Шырыня ў вершах цудоўная, — пацвердзіў Я. Купала.

Трапныя купалаўскія ацэнкі паэзіі былі не толькі вынікам высокага мастацкага густу, але і добрага ведання і глыбокага разумення ім сусветнай літаратуры. І хоць Купала рэдка выступаў з прамовай і артыкуламі па пытаннях літаратуры, але ў асабістых размовах ён часта здзіўляў сваімі ведамі ў гэтай галіне. Асабліва добра ён ведаў рускую, украінскую і польскую літаратуру.

Я памятаю, мы спаткаліся аднойчы з Іванам Дамінікавічам летам 1937 г., у Доме пісьменніка. Было вельмі горача. Амаль усе пісьменнікі жылі ў Пухавічах недалёка ад Мінска. Уладзіслава Францаўна (жонка Янкі Купалы) таксама была ў Лёўках на дачы. Купала, заняты справамі, быў у горадзе адзін.

— Можа пойдзем да мяне, бабыль, паабедаць? А то я штосьці засумаваў.

Мы пайшлі да Івана Дамінікавіча. І сапраўды, відаць было, што ён засумаваў у адзіноце, таму што многа гаварыў і расказваў. Я падзяліўся сваімі ўражаннямі ад прачытаных мною паэм у прозе С. Пшыбышэўскага.

— А вы не паэмы яго чытайце, а прозу або драмы, — параіў мне Іван Дамінікавіч і тут жа дадаў: — цікава Пляханаў сказаў аб сімвалістах... Ведаеце?

Я адказаў, што не памятаю.

— Нічога вы не ведаеце, — не то жартам не то сур'ёзна сказаў Іван Дамінікавіч, дастаў том Пляханава і прачытаў: «Сімвалізм — гэта штосьці накшталт пасведчання аб беднасці».

— А вы ж, Іван Дамінікавіч, і самі, здаецца, калісьці грашылі сімвалізмам?

— Гэта вы так ведаеце! Хто вам сказаў? Гэта выдумка. Не кожная рамантыка — сімвалізм. Вы лепш, Петрусёк, чытайце Бялінскага.

На гэты раз Іван Дамінікавіч пайшоў у другі пакой і прынёс Бялінскага. Ён доўга гартаў том і нарэшце падаў яго мне:

— Чытайце.

Я прачытаў: «Рамантызм, без жывой сувязі і жывых адносін да іншых бакоў жыцця — найбольш аднабаковы».

— Адно і тое ж, — сказаў я.

— Тое, але не зусім. Галоўнае — сувязь з жыццём. І Славацкі быў рамантык. Але які гэта вялікі паэт!

І размова пайшла аб польскай літаратуры, аб яе месцы сярод літаратур свету.

Добра ведаў Купала і украінскую літаратуру. Асабліва, як вядома, любіў ён Шаўчэнку. Гэтую любоў да славянскіх літаратур незаўважальна, сваімі размовамі, сваімі кароткімі заўвагамі развіваў ён і ў маладых беларускіх паэтаў. Я памятаю, што, калі мы працавалі над перакладамі твораў Шаўчэнкі на беларускую мову, Іван Дамінікавіч часта злаваўся:

— Што гэта ў вас тут за рыфмачка, паглядзіце...

— Асананс, Іван Дамінікавіч.

— Нічога сабе асананс: «браце» і «хата».

Купала быў патрабавальны да сябе і да другіх. Перакладаючы «Меднага коніка» А. Пушкіна, асобныя страфы ён перарабляў па тры-чатыры разы. А заўважыўшы няўдачлівы радок у чужым вершы, Іван Дамінікавіч, дабрадушна жартаваў:

— Што ж гэта вы тут напісалі якуюсьці «энеіду навыварат»?

І нікога такі жарт не крыўдзіў, таму што кожны адчуваў сардэчнае жаданне Купалы дапамагчы маладому паэту. Сваімі заўвагамі народны паэт выхоўваў у маладых пісьменнікаў пачуццё высокай адказнасці за вялікую справу савецкай літаратуры.

Пачуццём гэтай адказнасці была прасякнута ўся дзейнасць Купалы. Аднойчы, памятаю, Іван Дамінікавіч папрасіў мяне дапамагчы яму скласці зборнік вершаў для выдання на рускай мове. Трэба было адабраць не толькі беларускія тэксты, а лепшыя пераклады іх на рускую мову. Я перачытваў пераклады, не беручы пад увагу арыгінала, і выбіраў лепшыя па гучанню. Але Іван Дамінікавіч часта не згаджаўся з тым выбарам. Мы пачыналі спрачацца.

— Вы паслухайце, тут жа цудоўна перададзена музыка вашага верша, — гаварыў я.

— Музыка, можа і перададзена, але душы маёй няма. Вы параўнайце з арыгіналам.

Я параўнаў і вымушаны быў згадзіцца з Іванам Дамінікавічам.

Пачаліся спрэчкі, як размясціць матэрыял у кнізе. Мне здавалася, што тут асабліва няма чаго думаць і можна размясціць вершы ў храналагічнай паслядоўнасці. Але ў Івана Дамінікавіча былі іншыя меркаванні.

— Кніга вершаў, — сказаў ён, — павінна прадстаўляць адно цэлае, а не быць выпадковым зборам. Трэба думаць, Петрусёк, аб тым, хто будзе чытаць.

Янка Купала заўсёды думаў аб сваім чытачу, аб сваім народзе. Паэт хацеў «з цэлым народам гутарку весці», і ён знайшоў дарогу да вялікага і любячага сэрца народа. І яно захавала песні паэта і памяць аб ім навекі.

Пятро Глебка,
беларускі паэт, драматург і літаратуразнаўца, акадэмік

Янка Купала (першы рад, другі справа) і народны паэт Латвіі Ян Райніс (першы рад, другі злева) з беларускімі пісьменнікамі (1926 г.).

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ТРАДЫЦЫЙНАЯ ЗАПЯКАНКА

Прадукты: 1 кг бульбы, 20 дэкаў цвёрдага сыра, 15 дэкаў цыбулі, 2 дэкі тлушчу, 20 дэкаў варанага капчонага бочку, соль, перац, кмен, 10 дэкаў смятаны, зеляніна пятрушкі.

Бульбу зварыць і парэзаць на скрылёчкі, бочак таксама парэзаць. Цыбулю, нарэзаную таксама скрылёчкамі, стушыць у тлушчы. Каструльку добра змазаць тлушчам, укладаць у яе бульбу, перакладаючы яе бочкам і цыбуляй. Пасыпаць цёртым сырам, соллю і перцам. Зверху паліць запяканку смятанай. Пасыпаць рэштай сыра і кменам. Запякаць у гарачай духоўцы мінут 20—25. Гатовую запяканку пасыпаць дробна нарэзанай зялёнай пятрушкай. Гэтая запяканка вельмі смакуе з салатам з кіслай капусты і цёртай морквы.

ЗАПЯКАНКА З РЫСУ І ГАРОДНІНЫ

На запяканку трэба ўзяць 20 дэкаў рысу, 30 дэкаў валашчыны, 10 дэкаў зялёнага гарошку, 20 дэкаў мяса, 5 дэкаў цёртага сыра, 4 дэкі масла, соль, перац, зеляніну пятрушкі.

Рыс зварыць, каб атрымаўся сыпкі. Варанае ці смажанае мяса дробна нарэзаць. Звараную валашчыну таксама парэзаць, дадаць зялёны гарошак, шмат зялёнай пятрушкі, 2 лыжкі цёртага сыра, кавалачак масла ці маргарыны. Усе гэтыя складнікі вымяшаць разам, заправіць соллю і перцам па смаку, улажыць у каструльку, змазаную маслам і пасыпаную цёртым сырам. Зверху стравы палажыць кавалачкі масла, запякаць яе ў гарачай духоўцы каля паўгадзіны. Гатовую запяканку пасыпаць зелянінай. Вельмі смакуе гэтая запяканка з салатам з цёртай морквы, хрэну і яблыка.

ЗАПЯКАНКА З МАКАРОНУ І КАЎБАСЫ

На запяканку трэба ўзяць 40 дэкаў макарону, 30 дэкаў звычайнай каўбасы, 10 дэкаў цыбулі, 3,5 дэкаў тлушчу, 5 дэкаў цвёрдага сыра, дробна нарэзаную зялёную пятрушку.

Каўбасу абабраць, парэзаць на скрылёчкі, хвіліну смажыць разам з цыбуляй, нарэзанай скрылёчкамі. Звараны макарон вымяшаць з каўбасой і палажыць некалькі кавалачкаў масла. Запякаць у гарачай духоўцы 20 мінут. Пасыпаць зелянінай. Добра было б падаць гэтую запяканку з салатам з папрыкі (можа быць марынаванай) і пораў.

БУЛЬБА, ЗАПЯКАНАЯ З ЯЕЧКАМІ

На паўкілаграма бульбы трэба ўзяць 2 дэкі тлушчу, 6 яечак, 5 дэкаў цвёрдага сыра, кмен, перац, соль.

Дакладна вымытую бульбу зварыць у мундзірах, адцадзіць і абабраць. Адцадзіўшы, парэзаць бульбу на скрылёчкі. Палажыць яе на патэльню, падсмажыць крыху на моцна разагрэтым тлушчы (найлепш бульбу перасмажыць з капчоным бочкам). Бульбу пасыпаць кменам, заліць збітымі яечкамі, дадаць соль, перац і цёрты сыр. Паставіць у гарачую духоўку і запякаць так доўга, пакуль не запякуцца яечкі. Гэтую запяканку раім падаваць з вострым салатамі.

Гаспадыня

В. Рozін, Л. Сідараў

Таварыш «Філбі»

І вось настала наша чарга сесці за адзін стол з Кімам Філбі. Завалены паперамі старадаўні англійскі стол. Падобная да яго і астатняя мэбля — нібы з раманаў Дзікенса прыйшла яна ў гэту маскоўскую кватэру: пацямнелае дрэва кніжных шафаў, крыху вычварныя, на наш сённяшні густ, крэслы, камін электрычны, праўда. Кватэра запоўнена кнігамі, усялякімі, але пераважна англійскімі. Гаспадар дома неяк гарманічна ўпісваецца ў гэту абстаноўку. Ён вельмі спакойны, нетаропкі, вялікая сівая галава з прамым праборам пасаджана на моцныя плечы, абветраны мужны твар змякчаюць светлыя, з лёгкім прыжмурам вочы. Калі ён усміхаецца, твар яшчэ больш цяплее. Кім Філбі, чалавек незвычайнага лёсу, упершыню прымае сёння нас, прадстаўнікоў савецкай прэсы...

У галаве мільён пытанняў, якое з іх самае важнае, з чаго пачаць? Таварыш Філбі, відаць, разумее нашу збянтэжанасць.

— Пачнём спачатку, — мякка прапануе ён, — «ад печкі», як кажуць па-руску.

Яго англійская гаворка сведчыць, што ён чалавек высокай культуры.

К. Філбі нарадзіўся ў індыйскім гарадку Амбала і правёў у Індыі першыя чатыры гады свайго жыцця.

— Мой бацька служыў чыноўнікам англійскай каланіяльнай адміністрацыі ў Індыі, — расказвае Філбі. — Ён быў чалавекам вялікай эрудыцыі і разнабаковых ведаў, вызначаўся кансерватыўнымі поглядамі і вельмі захапляўся арабісткай. Гэтым, напэўна, і тлумачыцца, што другая яго жонка — арабскага паходжання. Хіндзі і арабская мова з дзяцінства ўвайшлі ў маё жыццё. І потым ужо нямецкая, французская, іспанская, турэцкая, а затым і руская.

— А чаму такое дзіўнае імя Кім вам далі?

— Уласна, поўнае маё імя гучыць даволі пышна: Гарольд Эдрыян Расел Філбі. Але бацька па аналогіі з кіплінгаўскім героем назваў мяне Кімам. Так і пайшло, імя засталося на ўсё жыццё.

— Што было потым?

— Потым уся сям'я пераехала ў Лондан, у 1929 годзе я паступіў у Кембрыдж, у Трыніці — адзін з самых буйных і арыстакратычных каледжаў. Вучыўся нядрэнна, шмат чытаў. Вось тут і пачынаецца гісторыя. Англія, як і іншыя краіны капіталізму, перажывала ў тыя гады сакрушальны эканамічны крызіс. Краіну ахапіла беспрацоўе, да біржы працы цягнуліся чэргі галодных людзей, якія страцілі ўсялякую надзею. А ў свеце павеяла ўжо магільным холадам фашызму. Водгулле ўсяго гэтага даходзіла і да нашага добрапрыстойнага каледжа. Мы шмат спрачаліся, шукалі ў кнігах адказу на праблемы, што хвалявалі нас, імкнуліся і ў жыцці зразумець, што можа даць людзям пазбаўленне ад няшчасцяў.

Рашаючымі для майго наступнага жыцця сталі паездкі, якія я з сябрамі рабіў у час летніх канікулаў у некаторыя заходнегерманскія краіны — Германію і Аўстрыю. Гэта дапамагло мне расшырыць уяўленне аб свеце. Сустрэчы з новымі людзьмі, ад якіх я быў адрэзаны ў Кембрыджы, адкрывалі праўду жыцця. Аўстрыя была заліта крывёю рабочых, яна перажывала асабліва цяжкі час. Я зразумеў, на якім баку барыкад маё месца. Я заўсёды адчуваў, што мае ідэалы і перакананні, мае сімпатыі і жаданні на баку тых, хто змагаецца за лепшую будучыню чалавецтва. У маёй роднай Англіі я таксама бачыў людзей, якія шукалі праўду, змагаліся за яе. Я пакутліва шукаў магчымасці быць карысным вялікаму руху сучаснасці, імя якому — камунізм. Увасабленнем гэтых ідэй з'яўляецца Савецкі Саюз, яго гераічны народ, які паклаў пачатак будаўніцтву новага свету. А форму гэтай барацьбы я знайшоў у сваёй рабоце ў савецкай разведцы. Я лічыў і працягваю лічыць, што гэтай работай я служыў і майму англійскаму народу.

— Ці можаце вы прыпомніць, таварыш Кім; у чым заключалася атрыманае ад савецкай разведкі ваша першае заданне?

— О, я быў расчараваны ў той першы раз, — смяецца ён, — я ўяўляў сабе ўсё больш рамантычна. Але заданні ў той перыяд былі, як мне здавалася, нязначнымі, хоць гэта была сапраўдная школа вялікай работы. Энтузіязму ў той час у мяне было значна больш, чым вопыту, і мне, вядома, не маглі даручыць сур'ёзных аперацый.

Таварыш Філбі дастае пачак цыгарэт «Памір», іншых ён не прызнае, і мы разам закурваем.

— Прывык я да моцных, — тлумачыць ён, потым, памаўчаўшы, працягвае: — Я рабіў што мог у той час і быў шчаслівы даведацца аднойчы, што залічан у кадры савецкай разведкі.

— Якім жа чынам, таварыш Кім, вам удалося трапіць на службу ў англійскую разведку?

— Гэта даволі доўгая гісторыя, — гаворыць ён. — Пасля сканчэння Кембрыджа я некаторы час працаваў у адной рэдакцыі, а затым адправіўся ваенным карэспандэнтам у Іспанію ад газеты «Таймс». Быў люты 1937 года. Бітва з фашызмам, што разгаралася на палях Іспаніі, была ў сэрцы кожнага сумленнага чалавека. Для мяне як разведчыка гэта быў універсітэт практычнага вопыту. Я вучыўся ўменню скрываць свае думкі, выдаваць сябе не за таго,

ТРЫБУНА чытачоў

ПА СЕЛЯДЦЫ Ў ВЁСКУ БЕЛКІ

Каму захочацца салоных селядцоў ці макрэляў, дык няхай прыязджае ў бялоцкую краму: купіць іх колькі захоча. Праўленне ГС у Нарве пастаралася, каб на рабочы, гарачы час дагадзіць сялянам. На жніва прывезлі тры бочкі салонай макрэлі і селядцоў. Забыліся толькі, што сяляне, выходзячы да жніва, не могуць забраць з сабой калодзежаў з вадой.

Цікава, чаму праўленне ГС не падумала, каб прывезці марожанай рыбы, мясных кансерваў і найбольш патрэбнага тавару — хлеба. А праўленне клялося, што крамы будуць забяспечаны таварамі першай патрэбы: каб аблегчыць вясковым жанчынам жыццё. А калі жанчына хлеба не напякла, то ўся сям'я вымушана працаваць у жніво без хлеба. Тут пра піва няма што і казаць. Яго будзе ўдосталь зімой. Затое зімой бракаваць будзе селядцоў. І зноў жанчынам будзе работа, бо за селядцамі будуць вымушаны ехаць у Беласток.

Мая прапанова такая, каб праўленне ГС у Нарве прыехала ў вёску Белкі і каб узяло па дзве салоных макрэлі ды з'ела іх, а потым пайшло на поле: не працаваць, а пахадзіць за селянінам цэлы дзень у 34-градусную спякоту. З адным дагаворам: вады піць не будзе.

М. Лук'янюк,
Белкі

Жыву я на вёсцы, мне 20 год. Наша вёска вялікая, многа моладзі, таму хіба мы і не нудзімся, а займаемся шырока культурнай дзейнасцю. Але не аб гэтым хачу я пісаць. У мяне ёсць «свой хлопец», з якім я сябрую ўжо другі год. Ён таксама з мае вёскі. Бяда ў тым, што мой Янка вельмі зайздросны, і я не магу яго пераканаць у тым, што ён найчасцей не мае ніякіх падстаў да гэтага.

У нас існуе драмгурток, да якога і я належу. Янка не належыць да драмгуртка, ён хлапец мала смелы. Гурток дзейнічае добра, толькі перарыў мае ў летнія працавітыя месяцы. Гурток ставіў п'есы, у якіх, між іншым, і я «іграла». У апошняй з іх я была маладой дзяўчынай і мела нарачонага, з якім трэба мне было пацалавацца. А каб паставіць гэтую сцэну, мы ж мелі многа рэпетыцый. Часта і хлапец гэты прыходзіў да мяне дахаты, каб прадэкламаваць свае радкі з п'есы. Мой Янка змяніўся, пачаў мне рабіць вымаўкі, а з гэ-

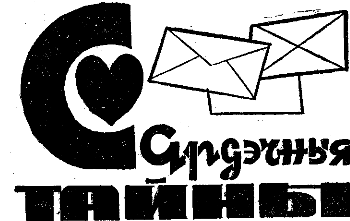

тым хлопцам увогуле перастаў размаўляць. Думала я, што скончацца рэпетыцыі і выступленні, дык сканчыцца і зайздрасць. Але аказалася інакш, Янка і цяпер мне усё дакучае гэтым хлопцам і робіць вымаўкі.

Парай, дарагое Сэрцайка, што мне рабіць, як пераканаць Янку аб яго беспадстаўнай зайздрасці. Чакаю.

Зіна з Бельскага пав.

Зіна! Зайздрасць таксама мае свой добры бок, бо абазначае, што Янка кахае цябе. Не было б кахання, не было б і зайздрасці. Зрэшты, зайздрасць — гэта вельмі частая з'ява ў мужчын (у жанчын таксама!).

Аднак дрэнна, калі зайздрасць стане назойлівасцю, якую цяжка ўжо вытрымаць. Тады найчасцей даходзіць да сварак, гневу і т.п. У тваім, Зіна, выпадку бачу я адно выйсце — пастарацца, каб і Янка належаў да вашага драмгуртка. Тады разам будзеце хадзіць на рэпетыцыі, будуць у вас супольныя тэмы і г.д. Янка ў такім выпадку пераканаецца ў няслушнасці сваіх падазрэнняў і перастане быць надта ж зайздросным. Тым больш, што Янка, як пішаш, неадважны, таму, калі пачне браць удзел у вашым драмгуртку, навучыцца смеласці. Толькі ты, Зіна, пастарайся выпрацаваць у Янку гэтую смеласць, вядома, калі табе на ім залежыць.

Жадаю поспехаў!
Сэрцайка

ЖНІВО

Гудуць трактары на нівах,
Кладзецца збожжа на зямлю.
Прыпякае сонца. Жніво.
Пару гэту я люблю.

А калі надыйдзе поўдзень,
У халадку бы пасядзець!
Які прыгожы тады дзень,
Аж проста люба паглядзець!

Стаіць спякота на дварэ,
Толькі потым усё сціхае.
Лятаюць мухі, камары,
Калі сонца спаць лягае.

Чую, косы звоняць недзе.
Я таксама каля жніва,
Вунь ізноў трактар едзе,
Хутка пустапэе ніва.

Пуста, сумна ў полі стане,
Птушкі ў вырай адляцяць.
Рэдка калі сонца гляне
І зноў пойдзе за хмары спаць.

Жэня Аўсенюк
вучаніца II ц класа Бельскага эканамічнага ліцэя

кім быў. У публічных выказваннях я выстаўляў сябе прыхільнікам Франка. Гэта, вядома, знаходзіла адлюстраванне і ў маіх карэспандэнцыях. У прэсаддзеле пры штабе Франка, мною былі вельмі задаволены.

Кім Філбі задуменна глядзіць у акно, ён увесь час крышачку жмурыцца, потым дастае са скрыні стала крыж на ордэнскай стужцы, паказвае яго нам і працягвае расказ:

— Я жыў тады ў Більбао. Неяк па мяне прыехаў афіцэр са штаба Франка, пасадзіў у машыну і прывёз у фашысцкую штаб-кватэру ў Бургосе. Мяне ўвялі ў залу, дзе стаяла група смешна напышлівых генералаў. У цэнтры знаходзіўся сам генералісімус. Я звярнуў тады ўвагу, што ўсе яны, уключаючы Франка, былі вельмі маленькага росту. Мяне адрэкамендавалі. Праз некалькі мінут каўдзільё надзвычай урачыста ўручыў мне гэты крыж. Ён мне потым вельмі спатрэбіўся ў рабоце — сярод усіх заходніх журналістаў я быў адным з нямногіх, удастоеных гэтай экзатычнай узнагароды. Пры паступленні на службу ў Інтэліджэнс сервіс крыж таксама адыграў сваю ролю.

Я вярнуўся ў Англію і праз некаторы час выехаў ужо ў якасці апаленага ваеннымі вятрамі карэспандэнта «Таймс» для асвятлення баявых дзеянняў англійскага экспедыцыйнага корпуса ў Францыі. Пасля Дзюнкерка, летам 1940 года, я зноў у Лондане. Вось тут па заданню савецкай разведкі я і паступіў на службу ў брытанскую сакрэтную службу. Дагэтуль, з 1935 па 1937 год, я неаднаразова выязджаў, таксама па заданню Цэнтра, у Берлін, дзе сустракаўся з многімі віднымі нацысцкімі верхаводамі, а больш за ўсё з Рыбентропам.

— Раскажыце, таварыш Кім, больш падрабязна аб гэтым і, у прыватнасці, аб сустрэчах з Рыбентропам?

— Як я ўжо гаварыў, я карыстаўся вельмі выгадным для маёй работы рэпутацыяй прафашыста. Я быў актыўным членам таварыства англа-амерыканскай дружбы і, калі Рыбентроп яшчэ працаваў пасламу ў Лондане, завязаў з ім цесныя кантакты. Потым ён стаў міністрам замежных спраў пры Гітлеру, але нашы сустрэчы не спыніліся. Кожны раз, калі я прыязджаў у Берлін, Рыбентроп вельмі сардэчна прымаў мяне на Унтэр-дэн-Ліндэн. Інфармацыя, якую я атрымліваў, была цікавая. Разам з тым заўважу, што сам па сабе Рыбентроп быў на дзіва шэрай, пасрэднай асобай.

— Такім чынам, вы ўжо ў англійскай разведцы, таварыш Кім...

— Так, так. Менавіта тут пачынаецца зусім новы перыяд майго жыцця. Неўзабаве фашысцкая Германія вераломна напала на Савецкі Саюз. Я зрабіў усё, што мог, каб дапамагчы народам Англіі, Савецкага Саюза, Францыі і іншых краін антыгітлераўскай кааліцыі ў разгроме фашысцкай Германіі. У той перыяд усе мы, савецкія разведчыкі, не мелі ніякай іншай думкі, ніякай мэты ў жыцці, акрамя як садзейнічаць хутчэйшаму разгрому нацызму.

(Працяг будзе)

ГАДОЎЛЯ НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ

У сельгасгуртках Гайнаўскага павету належнае месца пачынае займаць жывёлагадоўля. Ужо некалькі год МБМ у Саках вядзе калектыўную гадоўлю авечак. Стада налічвае 40 штук. Гадоўля вядзецца на адпаведным узроўні і прыносіць даход. Шмат увагі прысвячае тут гэтай справе загадчык МБМ Міхал Адамец і старшыня сельгасгуртка Мікалай Данілюк.

У гэтым годзе калектыўную гадоўлю цялят арганізаваў сельгасгурток у Ставішчах. Ініцыятарам розных пачынаў з'яўляецца тут старшыня сельгасгуртка Міхал Лагвінюк. Ставішчы загаспадарылі 200 гектараў пашы. Там, дзе раней не расла трава, збіраецца цяпер каля 60 цэнтнераў сена з гектара.

Дзякуючы павелічэнню кармавой базы, у Ставішчах значна павялічылася колькасць быдла. Ужо ў маі сельгасгурток купіў 146 цялят. У наступным годзе ставішчанскі сельгасгурток арганізуе на зялёных угоддзях кватэрнае пасенне цялят (каля 120 гектараў). Будуць таксама прадукаваць 60 тысяч брайлераў у год.

А сельгасгурток у Палічнай неўзабаве арганізуе калектыўнае адкормліванне свіней (250 штук). У 1973 годзе калектыўнай свінагадоўляй зоймуцца сельгасгурткі ў Іванках (500 штук) і Навасадах (250 штук). У 1974 годзе плануецца гадоўля свіней у сельгасгуртку ў Дубічах Царкоўных (400 штук).

Планы амбітныя і рэальныя. Вынікаў трэба крыху пачакаць.

Віталіс Назарук

ЗУБРЫ Ў КРЫНСКАЙ ПУШЧЫ

Нядаўна гаспадары, што ставілі мэтры ў лесе каля Сасновіка (Сакольскі павет), з жахам убачылі пару зуброў, якія мірна прыглядаліся руплівай працы людзей. Паніка не зрабіла на зубрах ніякага ўражання.

Аб з'яўленні зуброў гаварылася ў прылясных вёсках Крынскай пушчы ўжо ў мінулым годзе. Тады заўважылі іх у ваколіцы багоннага ўрочышча Дзеразін, дзе маюць свае сенакосы гаспадары з Вярхлесу, Талькоўшчыны, Трысцянога і іншых вёсак.

Можна меркаваць, што зубры прывандравалі сюды з далёкай Белавежскай пушчы.

У багонніках Кранчлесу, на мяжы Крынскай і Букштэльскай пушчаў, было заўважана стойла ласёў. Гэты рэдкі лясны звер з'явіўся тут у апошнія гады.

Сакрат Яновіч

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

■ 15.VII.72 г. у Бабіках Сакольскага павету згарэў дом Сяргея Гелды (70 год). Дом быў пакрыты саломай. Страты каля 15 000 зл.

■ 18.VII.72 г. у возеры Нэцка ў Аўгустове, купаючыся, утапіўся ўдзельнік экскурсіі Мікалай Коска (24 гады, настаўнік) з Старыны Гайнаўскага павету.

ХУЛІГАНЫ

Асада Орля (Бельскі павет) славіцца сваёй цагельняй. Гліны тут багата і цэглу вырабляюць моцную. Апрача таго, ёсць млын, ГС, прадпрыемства па вырабу пустакоў, чарапіцы... Таксама існуе самадзейны гурток, які гуртуе старэйшую моладзь. Усё гэта вельмі добра. Але сустракаюцца тут і адмоўныя з'явы. Сярод моладзі, як гэта кажуць недаспелай, сярод хлопцаў перад войскам, сустракаецца многа хуліганаў, зладзеяў, жулікаў. Гэтыя «героі» (так сябе яны велічаюць) умеюць украсці недзе каля склепу веласіпед, уначы ў селяніна з клуні з-пад замка вывесці матацыкл і цэлую ноч ім катацца дзе папала, а, калі кончыцца бензін, кінуць яго ў роў. Крадуць таксама ў сялян рыбу з іх ставаў. Наваг нельга прагнаць з «лоўлі» гэтай. Бо тады будзе бяда. Абазвуць найгоршымі словамі.

Людзі іх баяцца, бо гэта выпадкі.

Дзіўна адно, у Орлі ёсць жа пастарунак міліцыі.

П. Дубовіч

З ЖЫЦЦЯ ГДАНЬСКАГА АДДЗЕЛА

15 ліпеня 1972 года ў аддзеле БГКТ у Гданьску адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная 90-ай гадавіне з дня нараджэння Я. Купалы. Аб жыцці і творчасці вялікага беларускага паэта гаварыла сакратар аддзела Аня Красько. Біяграфія была пераплецена жывым словам, цікавымі вершамі паэта ў выкананні Марысі Дубковіч, Янкі Міхайлава, Алеся Юзэфовіча і Янкі Гарустовіча.

Затым адбылася артыстычная частка і вечарынка.

* * *

16 ліпеня 1972 года ў гданьскім аддзеле БГКТ адбылося спатканне з навуковым працаўніком Варшаўскага ўніверсітэта др А. Баршчэўскім, які пазнаёміў членаў з вельмі цікавымі фактамі з жыцця Янкі Купалы, а таксама з багатай яго творчасцю.

А. Красько

Віктар Лойка, Гайнаўка. Сардэчна дзякуем за высокую ацэнку нашай дзейнасці. Песня, дасланая вамі, павучальная, але друкаваць яе хіба не варта: надта ж многа ў ёй гэтак званых «блатных» слоў. Памятайце, што «Ніву» чытаюць і дзеці. Жадаем вам добрага самаадчування.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Molo" (polski), 15—16. „Dożyjmy do poniedziałku" (rum.), 17—18. „Queimada" (włoski). 19—20.

Нарва

„Cyrk straceńców" (USA), „I znów skaczę przez kałużę" (czeski). 16—20.

Чыжы

„Godzina nadziei" (polski), „Spojrzenie na wrzesień" (polski), 16—20.

Дубічы Царкоўныя

„Zabójstwo inżyniera Czarta" (czeski), „Sklep z modelkami" (angl.), 16—20.

Арэшкава

„Miraż" (USA), „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa" (radz.), 19—20.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Pożądanie zwane Anadą" (czeski), „Ambicja" (radz.), 16—20.

Орля

„Kto śpiewa nie grzeszy" (węgierski), „Na torze czeka morderca" (czeski), 16—20.

Райск

„Bicz Boży" (polski), „Cisza! Na sali operacja", (radz.), 16—20.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Płomień nad Adriatykiem" (jugosł.), „Najlepsza kobieta mojego życia" (czeski), 16—20.

Шудзялава

„Południk zero" (polski), „Wydra pana Grahama" (angl.), 16—20.

Янаў

„Seksolatki" (polski), 16—20.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Koniec agenta W4C" (czeski), 15—16. „Adolf" (franc.), 17—18. „Przyjęcie" (rumuński), 19—20.

Мельнік

„W królestwie ducha gór" (jugosł.), 15—16. „Rycerz szklanego ekranu" (węgierski), 17—18. „Zbrodnia i kara" (radz.), 19—20.

Мілейчыцы

„Profesor zbrodni" (węgierski), 15—16. „Wiem, że jesteś mordercą" (czeski), 17—18. „Szerokiej drogi kochanie" (rumuński), 19—20.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Kupujemy wóz strażacki" (NRD), „Nie drażnić cioci Leontyny" (franc.), 16—20.

Новы Двор

„Lala" (właski), „Dom na rozstajach" (radz.), 16—20.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.231 T-3

Я. Іваноў

ЗЕМЛЕТРАСЕННЕ

Мы сядзелі ў скверы. У зялёнай альтанцы.

Спачатку звінелі шклянкі і бутэлькі... Помню, доўга звінелі, пакуль адна з іх не перакулілася і з яе не пацяклі апошнія кроплі... З таго, відаць, моманту ўсё і пачалося! Як мне здалося, нешта моцна грымнула, стол, за якім мы сядзелі, завагаўся, нахіліўся і абодва мае прыяцелі, бездапаможна хапаючыся рукамі за паветра, з'ехалі з лавак на зямлю... Але я — утрымаўся, бо інстынктоўна абхапіў дрэва. Вось тады і адчуў, як ходарам захадзіла пада мной зямля, як завіхурыла ў вачах. Вакол рабілася нешта страшэнна незвычайнае. Я зірнуў на тое месца, дзе яшчэ гадзіну назад віселі электрычныя ліхтары, але ў густым змроку бушавала толькі адно полымя. Яно гарэла так ярка і зласесна, а чырвоныя твары маіх прыяцеляў пазіралі ў неба з такой пакутлівасцю, што страшэнная здагадка заварушылася ва мне: я раптам прыгадаў апошні дзень Пампеі... З дзікім лямантам кінуўся са сквера на вуліцу: «Ратуйце-е-е!» І ўсё шалёна панеслася за мной і насустрач мне: будынкі, людзі, машыны... Імгненнае маланкавае святло і страшэнны ўдар былі апошнім, што я адчуў.

...Апрытомнеў у бальніцы. Нада мной стаяў доктар. Нягледзячы на востры боль ва ўсім целе, я сабраў сілы і ціхім шэптам спытаў:

— Усё... ужо скончылася?

— Бадай...

— А што ж гэта было?

— Моцная ступень ап'янення...

— І больш... нічога? — не паверыў я.

— Не, чаму ж... Вы ледзьве не загінулі пад машынай.

НІЎКА

Кемлівыя балельшчыкі.

Рыгор Яўсееў

ДЫЯЛОГ

— Рыгорка, любы,
Як жывеш?
— Як-небудзь ды жыву.
— Чаму ж на працу
Не ідзеш?
— Ды муціць галаву.
— Ты прастудзіўся,
Дружа, мо?
— Зарплату атрымаў.
— То крочыў
Лепей бы дамоў.
— Капеечкі ж няма...
А жонка дзе?
А дзеці як?
— Пакінуў іх даўно.
— Дык ты нягоднік,
Ты ж лайдак!
— А мне — ўсё адно...

АВАДЗЕНЬ

Вельмі ўжо быў надакучлівы Авадзень. З самага ранку, як толькі прыгрэе сонца, ён пачынаў сваё «зу-зу-зу». Надакучаў ён людзям, але іх баяўся.

Тады рашыў Авадзень кароў палохаць: у іх няма рук, а рогі яго не палохалі — ён жа Авадзень, а не Воўк. Ён, Авадзень, лятае, а Воўк бегае. Ён, Авадзень, малы, а Воўк вялікі. Так што рогі яго не палохалі.

Прыляціць у поўдзень Авадзень да кароў і над самым вухам пачынае зузукаць. Карова круціць галавой, махае рагамі, а ён пагражае: «Зу-зу-зу! Вось зараз укушу». І кусаўся вельмі балюча. Баяліся Авадня каровы. Толькі загудзе, адразу дамоў уцякалі.

Авадзень ляціць услед і смяецца: «Зу-зу-зу! Зу-зу-зу!» Аднойчы рашыў ён пакатацца на карове. Праззукаў над вухам, а потым сеў ён на спіну, а карова стук яго хвастом. І забіла.

Цяпер усе Авадні вельмі баяцца ў каровы не рог, а хваста.

Яўген Крупенька.

Хто наступны???

Галаваломка

Знайдзіце самы кароткі шлях, які вядзе да цэнтра лабірынта.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 30 шасціву-гольнікаў.

СКАРЫСТАЎ З НАГОДЫ

Жыхары адной маленькай вёсачкі ў Шатландыі вырашылі ў мэтах зніжэння выдаткаў на пахаванне арганізаваць уласнае пахавальнае бюро. На арганізацыйным сходзе была прынята пастанова, што пасля адкрыцця пахавальнага бюро першы нябожчык будзе пахаваны бясплатна. Як толькі ўсе аднагалосна прагаласавалі за гэту пастанову раздаўся выстрал: нехта паспяшаўся застрэліцца.

ХАЦЕЎ ДАВЕДАЦЦА

— Мама, мяне суседаў дзядуля зараз ні за што вуха намяў.

— Як гэта ні за што?

— Ды я хацеў толькі даведацца, чые яблыкі смачнейшыя: іхнія ці нашы...

СУСЕДЗІ

Ноччу ў кватэру, з якой даносяцца гукі музыкі і тупат ног, звоніць сусед.

— Выбачайце, вы не пазычыце мне ваш патэфон?

— О, вы таксама збіраецеся патанцаваць?

— Не, я збіраюся паспаць.

УСЁ У ПАРАДКУ

— Усё маё багацце — гэта мая галава.

— Не сумуй, мой дружа, беднасць не загана!..

У СУДЗЕ

Адзін чалавек, абвінавачаны ў крадзяжы, стаў перад суддзёй, які славіўся сваёй дабратой.

— Вас калі-небудзь раней прыгаварвалі да турэмнага зняволення? — мякка спытаў суддзя.

— Ніколі! — ускліκнуў падсудны і заплакаў.

— Ну, ну, не плачце, мой дарагі, — пацешыў яго суддзя. — Зараз мы гэта выправім.

— А я перайшоў на фотапаляванне.

КОЛЬКІ ГОД

Дзве жанчыны ўважліва разглядаюць торт, падрыхтаваны гаспадыняй дома на яе дзень нараджэння:

— Што такое? У торце толькі дваццаць пяць свечак.

— Відаць, яна запаліць іх з двух канцоў.

СПОСАБ

У час агляду пацыентка абрушвае на доктара паток скаргаў на ўсялякія недамаганні. Доктар заканчвае агляд і гаворыць:

— Прашу паказаць язык і трымаць яго высунутым, пакуль не выпішу рэцэпт.

ХВАЛЬКО

У адной бяседзе Бернарду Шоу давялося сядзець побач з маладым, малавядомым, але ганарыстым літаратарам, які ўвесь час выхваляўся сваімі ўяўнымі літаратурнымі поспехамі. Сваёй балбатнёй малады хвалько не абмінуў і Бернарда Шоу. «Ведаеце, — звярнуўся гэты літаратар да пісьменніка, — калі мне было дваццаць гадоў, урач забараніў мне курыць. Ён папярэдзіў, што нікацін будзе адмоўна дзейнічаць на мой мозг...»

«Шкада, што вы не паслухалі ягонай парады», — перапыніў Шоу маладога хвалько.

— А ку-ку! Хто гэта?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Любы Зубік з Сакаў Гайнаўскага павету і В. Буры з Гайнаўкі змяшчаем песню:

PŁONĄ GÓRY, PŁONĄ LASY

słowa: Janusz Kondratowicz
muzyka: Seweryn Krajewski

1.

Płoną góry, płoną lasy,
w przedwieczornej mgle,
stromym zboczem dnia
słońce toczy się.
Płoną góry, płoną lasy,
lecz nie dla mnie już.
Brak mi listów twych,
ciepła twoich słów.

Rzuć między nas
najszerszą z rzek,
najgłębszy nurt,
najdalszy brzeg.
Rzuć między nas
to, co w nas złe,
a ja i tak odnajdę cię.

2.

Płoną góry, płoną lasy,
nim je zgasi zmierzch,
znowu minie noc,
znowu minie dzień.
Płoną góry, płoną lasy,
lecz nie dla mnie już,
brak mi zwierzeń twych,
ciszy twego snu.

Rzuć między nas
najdłuższy rok,
najskrytszy żal,
najgłupszy błąd.
Rzuć między nas
to, co w nas złe,
a ja i tak odnajdę cię.

— Выбачайце, а дзе мяч?

Курёзы

А КАНЮ ДАНТЫСТ НЕ СТРАШНЫ

Англійскі ветэрынар-стаматолаг (ёсць і такія!) Джордж Хамбл лічыць, што коні, у адрозненне ад людзей, не баяцца зубных урачоў. За чатыры дзесяткі гадоў сваёй практыкі Хамбл ніколі не даваў сваім пацыентам абязбольваючых сродкаў, выдаляючы хворыя зубы. Дастаткова некалькі ласкавых слоў, каб конь, калі яму выдаляюць зуб, стаяў зусім спакойна.

ЛЮБІМЫ ЗАНЯТАК

Больш як сем тысяч аўтографаў славутых пісьменнікаў і мастакоў, акцёраў і музыкантаў, дзяржаўных дзеячоў і людзей вельмі рэдкіх прафесій захоўваецца ў калекцыі, якую дзесяткі гадоў збірае пражская артыстка Антонія Страхава. На картках, уклееных у альбомы, можна ўбачыць подпісы прэзідэнта ЧССР Л. Свабады і першага ў свеце касманаўта Юрыя Гагарына, Энрыка Карузы і Пабло Пікасо, Чарлі Чапліна і Арама Хачатурана, Луі Арагона і Агаты Крысці. Усе аўтографы ва ўнікальнай калекцыі не толькі сістэматызаваны, але і забяспечаны біяграфічнымі данымі, фатаграфіямі.

ВЕРХ ВЕТЛІВАСЦІ

«Тыдзень ветлівасці» ў амерыканскім горадзе Джэрсі-Сіці прайшоў з поўным поспехам. У рэстаранах і кінатэатрах, на вуліцах і ў аўтобусах людзі літаральна рассыпаліся ў кампліментах, наперабой выказвалі жаданне чым-небудзь дагадзіць адзін аднаму і г.д. У апошні дзень журы пачало размяркоўваць прэміі. Пачаліся спрэчкі, затым разгарэліся сваркі, пасыпаліся знявагі, у галовы паляцелі крэслы, і, нарэшце, члены журы і прысутныя на гэтай дыскусіі кінуліся адзін на аднаго з кулакамі. У выніку 14 параненых былі адпраўлены ў бальніцу. Прэміі засталіся непрысуджанымі.

Смейся з намі

Каб чытаць чужыя думкі, трэба мець свае.